

2024 Hjo kommun Vårbudget

Sammanfattning av kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- angivna verksamhets- och finansiella mål ligger till grund för vårbudgeten för 2024.
- ekonomiska ramar fördelat på politikområdesnivå för 2024 fastställs enligt föreliggande förslag i vårbudget.
- investeringsbudgeten 2024 samt investeringsplan för perioden 2025–2028 fast ställs enligt föreliggande förslag till vårbudget 2024 på sid 43.
- Skatteintäkternas storlek baseras på att nuvarande skattesats bibehålls, 22:00 per skattekrona.

Innehåll:

1.	Sammanfattning av kommunstyrelsens beslut 2023-06-14	2
2.	Organisation	5
2.1	Politisk organisation	6
2.2	Förvaltningsorganisation	7
3.	Planeringsprocessen	9
3.1	Plan för budget och budgetuppföljning	10
4.	Hjo kommuns vision och mål	13
4.1	Hjo kommuns vision	14
4.2	Hjo kommuns målmodell	15
4.3	Utvecklingsområden och prioriterade mål	18
5.	Arbetsgivarpolitik	25
6.	Förutsättningar inför årets budgetarbete	29
7.	Ställningstaganden och prioriteringar	35
7.1	Sammanställning av ramtilldelning	37
7.2	Särskilda uppdrag till förvaltningen	39
8.	Investeringsbudget - 5-årsplan 2024-2028	43
9.	Politikområden	51
9.1	Demokrati	52
9.2	Kommunledningskontoret	53
9.3	Plan och bygg	56
9.4	Barn och utbildning	58
9.5	Arbete och socialtjänst	62
9.6	Vård och omsorg	66
9.7	Kultur, turism och fritid	68
9.8	Teknisk service	69
9.9	Taxefinanserade verksamheter	71

Produktion: Ekonomienheten Hjo kommun
Omslagsfoto: Hjo kommun
Övriga fotografier: Mostphotos, Jesper Anhede och Hjo kommun

2

Organisation

Beskrivning av vår politiska organisation och förvaltningsorganisation

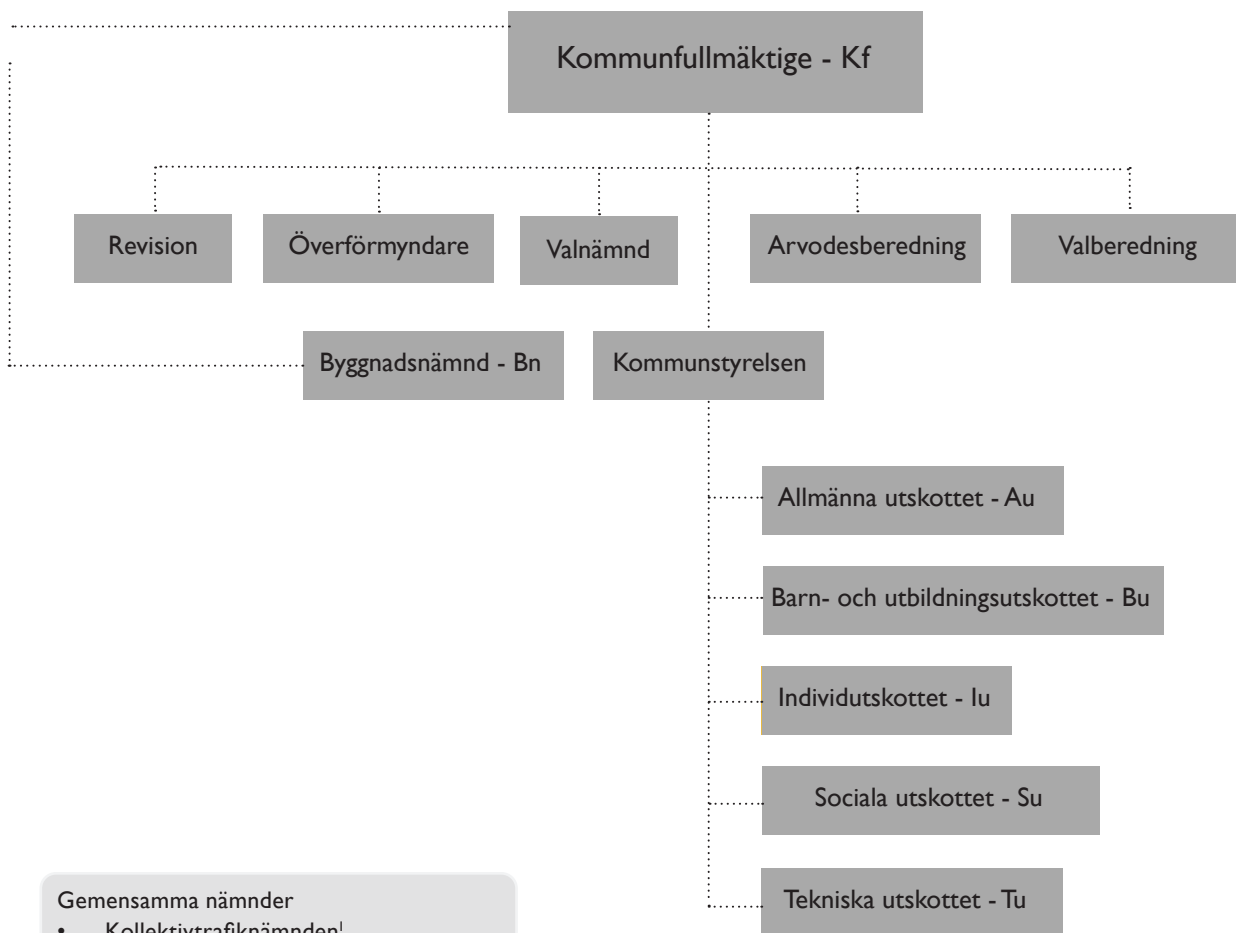
2.1 Vår politiska organisation

Den politiska organisationen i Hjo kommun består av kommunfullmäktige och kommunstyrelse. Under kommunstyrelsen återfinns fem utskott som bereder ärenden. Det finns även en byggnadsnämnd som hanterar bygglov.

I Hjo kommuns organisation är all verksamhet samlad under kommunstyrelsen. Budgeten fördelas på politiskt intressanta områden s.k. politikområden oberoende av hur förvaltningen är organiserad. Politikområdena är; Demokrati, Kommunledningsskontoret, Plan och bygg, Barn och utbildning, Arbete och socialtjänst, Vård och omsorg, Kultur, turism och fritid, Teknisk service och Finansförvaltning. (separat avsnitt om Vatten och avlopp, VA samt avfallshantering, AÖS).

På denna nivå beslutar kommunfullmäktige i juni (Vårbudget) om bl.a.;

- övergripande finansiella mål,
- justeringar i rullande investeringsplan på 5-år,
- ekonomiska ramar fördelat på politikområdesnivå

Gemensamma nämnder

- Kollektivtrafiknämnden¹

Råd

- Brottsförebyggande rådet
- Idrottsrådet
- Konst- och kulturrådet
- Pensionärsrådet
- Folkhälsorådet

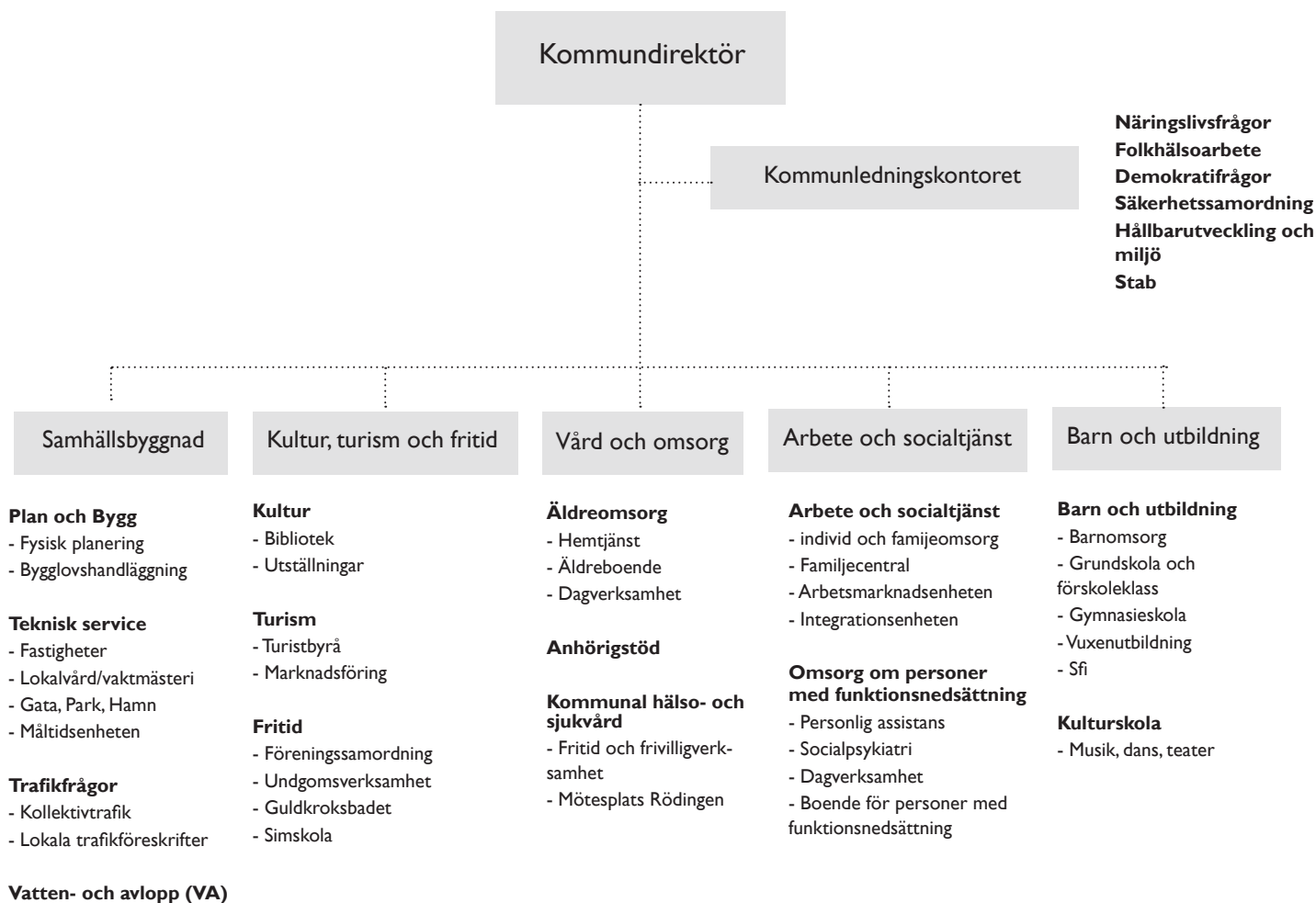
¹Ett samarbete mellan Hjo, Tibro och Karlsborg kommun.

2.2 Vår förvaltningsorganisation

Hjo kommun har koncentrerat det politiska ansvaret under kommunfullmäktige till en nämnd – kommunstyrelsen. Byggnadsnämnden är jävsnämnd och hanterar bygglov och enklare detaljplanefrågor. Under kommunstyrelsen finns fem utskott (se politisk organisation föregående sida). Alla ärenden som medför budgetpåverkan bereds i förvaltningen, informeras i verksamhetsutskottet och samverkas om behov föreligger i central samverkansgrupp. Ärendet går därefter via kommunstyrelsens allmänna utskott till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Hjo kommuns organisation består av en förvaltning – kommunstyrelsens förvaltning. Förvaltningen leds av kommundirektören. Förvaltningen består i sin tur av fem olika verksamhetsområden: Samhällsbyggnad; Vård och omsorg; Barn och utbildning; Arbete och socialtjänst samt Kultur, turism och fritid. Förvaltningen har även av en stab som fungerar som stöd och service för verksamheterna. I staben ingår ekonomi, personal, kansli, IT och kommunikation.

Det ekonomiska ansvaret fördelas på flera chefer i den samlade förvaltningsorganisationen. Denna decentralisering är ändamålsenlig, samtidigt som den förutsätter tydliga ansvarsnivåer, bra kommunikationsvägar och en ekonomisk medvetenhet. Kommundirektören leder kommunens ledningsgrupp där stabs- och verksamhetsdrivande chefer ingår. Utöver kommundirektörens ledningsgrupp finns ledningsgrupper inom Vård och omsorg, Barn och utbildning, Arbete och socialtjänst samt Samhällsbyggnad. I Kommunledningskontoret ingår politikområdena "Demokrati" och "Kommunledningskontoret". I Vård och omsorg, Barn och utbildning, Arbete och socialtjänst och Kultur/Turism/Fritid ingår politikområdena med samma namn. I Samhällsbyggnad ingår politikområdena "Plan och Bygg" och "Teknisk service".

3

Planeringsprocessen

I budgetprocessen samlas merparten av de förändringsarbeten som kräver politiska beslut.

3. Planeringsprocessen

I budgetprocessen samlas merparten av de förändringsarbeten som kräver politiska beslut. Skälen till detta är många, bland annat är det ett effektivt sätt då samordningen ger tidsvinster. Metoden skapar också delaktighet och helhetssyn. Vidare är förändringsbeslut ofta förknippat med prioriteringar som i många fall behöver värderas av olika aktörer utifrån olika perspektiv och inte minst helhetens sammantagna utmaningar. Denna samordnade budgetprocess samlar helhetens utmaningar och väger dessa mot varandra utifrån de ekonomiska resurser som finns tillgängliga. Tydliga spelregler och tidiga planeringsförutsättningar ger stabilitet och är en central framgångsfaktor i god ekonomisk hushållning.

En av Hjo kommuns framgångsfaktorer för att nå målet om god ekonomisk hushållning är en successiv utveckling av planeringsprocessen (budgetarbetet). Processen är uppdelad i vår och höst. Där vårprocessen syftar till att klargöra så mycket planeringsförutsättningar som möjligt för förvaltningen. Processen handlar i praktiken om att lyssna och kommunicera olika parter/verksamheters utmaningar inför kommande år och samtidigt skapa förståelse och ett gemensamt ansvar för helheten. Förutom att dialogerna i sig är viktiga, är det också viktigt att sända tydliga styr signaler tidigt i processen.

I vårprocessen får kommunstyrelsen möjlighet att ge signaler om hur de ser på prioriteringar för olika politikområden och förvaltningen får möjlighet att skicka signaler om de långsiktiga behoven av resurser och verksamhetsprioriteringar.

Höstens process är sedan inriktad på verksamhetsplaneringen och eventuella förändringar som kan uppkomma i samband med regeringens budgetproposition och den skatteprognos som Sveriges kommuner och Regioner (SKR) gör i oktober.

3.1 Plan för budget och budgetuppföljning

Budgeten är integrerad med kommunens ekonomi- och verksamhetsplan. Kommunens budget är ett ekonomiskt handlingsprogram där olika mål och krav ställs mot varandra.

Grundläggande för en god ekonomisk hushållning är en ekonomi i balans och en välfungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet där varje generation bär sin kostnad. För att upprätthålla en god ekonomisk hushållning måste det för verksamheten finnas ett samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

Planerings- och uppföljningsprocessen under året

Månad	Aktivitet	Innehåll
Februari	Preliminärt bokslut i KS.	Preliminärt bokslut för föregående år redovisas.
Mars	Redovisning bokslut i KS.	Övergripande redovisning i KS i mars
April	Budgetuppföljning nr 1 till KS.	Budgetuppföljning nr 1 med helårsprognos baseras på utfall t.o.m. mars.
	Boksluts- och budgetkonferens	Redovisning av bokslut för föregående år, uppföljning 1 och framtids-spaning
	Budgetdialog	Fördjupad dialog mellan budgetberedning och respektive verksamhetschef
	Budgetberedningar	2-3 budgetberedningssammanträde under apr-maj
	Årsredovisning till KF	Fullständig årsredovisning föredras och fastställs av KF
Maj	Budgetberedningar	2-3 Budgetberedningsmöten under april-maj
	Vårbudget bereds i Ks	Ekonomiska ramar, verksamhetsmål och finansiella mål samt 5-årsplan över investeringar bereds i Ks
Juni	Budgetuppföljning nr 2 till Ks	Budgetuppföljning med helårsprognos baseras på utfall t.o.m. maj
	Vårbudget fastställs i KF	Ekonomiska ramar, verksamhetsmål och finansiella mål samt 5-årsplan över investeringar fastställs.
September	Budgetkonferens	Uppdatering av förutsättningar efter att vårbudgeten antogs. Budgetuppföljning 2, Skatteprognos från augusti redovisas.
	Budgetdialog	
	Budgetberedningen följer upp informationen från budgetkonferensen genom fördjupad dialog med respektive verksamhetschef	
	Budgetberedningar	2-3 budgetberedningssammanträde under sep-okt
Oktober	Delårsbokslut 31/8 samt budgetuppföljning nr 3 i KS och KF.	Delårsbokslut inklusive budget- och målnuppföljning. Redovisas inom ramen för ordinarie mötesplanering.
	Budget och verksamhetsplan i KS	Förslag till budget bereds i KS.
November	Budgetuppföljning nr 4 till Ks	Budgetuppföljning med helårsprognos baseras på utfall t.o.m. okt
	Budget och verksamhetsplan i KF	Budget och verksamhetsplan beslutas i KF.

4

Hjo kommuns vision och mål

Kommunfullmäktige styr den kommunala verksamheten genom den vision och tillhörande utvecklingsområden som finns antagna sedan 2013. Orden i vår visionsformulering "Tillsammans skapar vi framtidens Hjo" är utvalda eftersom budskapet i dem är centrala. Bakom varje ord finns en tanke

4.1 Hjo kommuns vision

Kommunfullmäktige styr den kommunala verksamheten genom den vision och tillhörande utvecklingsområden som finns antagna sedan 2013. Orden i vår visionsformulering "Tillsammans skapar vi framtidens Hjo" är utvalda eftersom budskapet i dem är centrala. Bakom varje ord finns en tanke:

Foto: Jesper Anhed

Tillsammans - Vi kan bara göra detta tillsammans. Hjo and me. Vår metod är att samarbeta. Det betyder inte att vi är överens om allt. Bara att vi är överens om att vi har ett gemensamt ansvar för den plats vi bor på. Goda möten och ett välkomnande förhållningssätt är nyckeln till framgång.

skapar vi - Vi skapar framtidens Hjo genom att utveckla den unika potential som finns i Hjo. För att lyckas behöver vi vara öppna för nya möjligheter. Verkligheten är inte färdig en gång för alla, framtidens Hjo skapar vi varje dag. Och alla bidrar med sitt. För vi är inte bara kommunen. Eller näringslivet. Eller föreningarna. Vi är alla. Tillsammans är vi ett starkt lag som med både planering och kreativitet skapar ett bättre Hjo.

framtidens Hjo - I framtidens Hjo samarbetar vi över gränserna för att bättre ta till vara på vår potential. Hjo är en välkomnande och levande stad med ett rikt utbud av meningsfulla aktiviteter för alla åldrar. Hjoborna lever på ett hållbart sätt och tar till vara på den lilla stadens fördelar. Kommunikationerna är goda och det är nära mellan både människor och platser. Attraktiva boenden och idylliska miljöer drar till sig nya invånare och besökare. Tack vare att vi blir fler kan vi möta framtidens utmaningar och hålla hög kvalitet i skola, barnomsorg och äldreomsorg. Det är enkelt, vackert och roligt i framtidens Hjo.

4.2 Hjo Kommuns målmodell

Modellen syftar till att omsätta visionen i praktisk handling i alla verksamheter. Kommunfullmäktige beslutar om ett antal prioriterade mål som ska vara styrande för kommunstyrelsens och förvaltningens arbete.

De prioriterade målen är ett begränsat antal övergripande och långsiktiga mål som är nyckelfaktorer för arbetet med att uppnå visionen. Dessa prioriterade mål finns med i kommunfullmäktiges budget. Till flertalet av målen finns en eller flera indikatorer som ska ge signaler kring om vi är på väg att nå visionens målbild inom respektive utvecklingsområde. Vid måluppföljningen görs en sammantagen bedömning av mätbara indikatorer och icke mätbara resultat. Sammantaget ska kommunstyrelsen utifrån uppföljningen kunna redovisa för fullmäktige om verksamhetens arbete leder i riktning mot målen och om verksamhetens resultat är förenligt med god ekonomisk hushållning. Det finns också möjlighet för kommunstyrelsen och byggnadsnämnden att komplettera med uppdrag för att styra verksamheten. Kommunfullmäktige och nämnderna styr också verksamheten med hjälp av politiskt antagna strategier och planer.

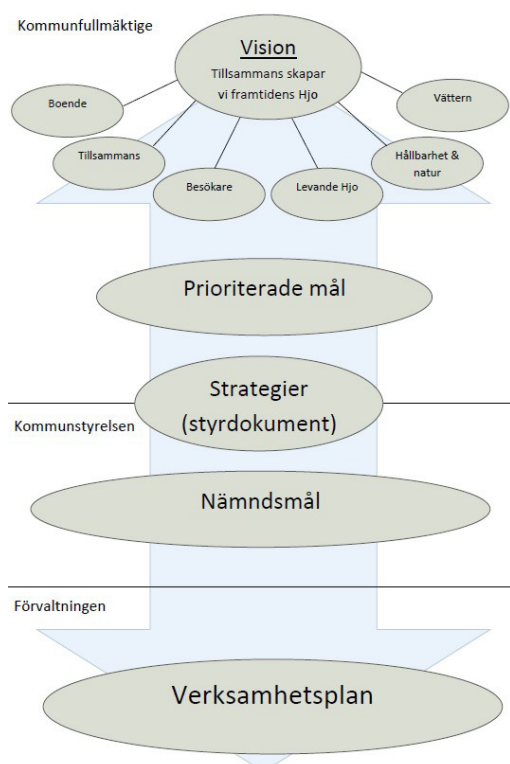
I nästkommande avsnitt redovisas kommunfullmäktiges 15 prioriterade mål inom visionens respektive utvecklingsområde. 12 mål är verksamhetsmål och 3 är finansiella. Utöver detta har fullmäktige också genom ägardirektiv 3 mål som avser bolagen. Utifrån dessa mål, tillgängliga resurser och övrig styrning utarbetar förvaltningen en årlig verksamhetsplan där arbetet för att nå målen beskrivs och motiveras.

God ekonomisk hushållning och balanskrav

God ekonomisk hushållning bygger på långsiktigt tänkande och att varje generation som lever och verkar i Hjo står för de kostnader som de ger upphov till. I kommunallagen ställs krav på att kommunfullmäktige ska besluta om särskilda mål och riktlinjer för verksamheten och ekonomin som har betydelse för God ekonomisk hushållning.

Den kommunala verksamheten ska bedrivas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Detta är uttryckt i kommunallagen i form av det så kallade balanskravet. På lång sikt räcker det inte med ett nollresultat för att bevara kapaciteten. Det krävs ett årligt överskott för att finansiera investeringar och för att säkerställa att det egna kapitalet inte minskar i värde.

För Hjo kommun innebär God ekonomisk hushållning att resurserna i verksamheten ska användas till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. Visionens utvecklingsområden och kommunfullmäktiges prioriterade mål är styrande för all verksamhet och utveckling. De ekonomiska förutsättningarna i budgeten styr takten i vår strävan att uppfylla visionen.

Några rader om arbetet med Hjo 2030 - uppdateringen av Hjo kommuns vision

Hjos nuvarande vision "Tillsammans skapar vi framtidens Hjo" antogs av kommunfullmäktige 2013. Sedan visionen antogs har vi som bor och verkar här utvecklat Hjo till en bättre plats att bo på och ett roligare ställe att besöka. Här är bara några exempel på satsningar som har utgått från visionen:

- Renoveringen av Hjo hamn och Stora Torget
- Actionparken på Guldkroksområdet och utegymmet i Stadsparken
- Utbyggnad av Korsbergaskolan och nya Estrid Ericsonskolan
- Utveckling och belysning av Strandpromenaden och Stadsparken.
- Nya villatomter på Knäpplanområdet och ny förskola med stort fokus på utemiljön
- Ytterligare resurser till skolan med fokus på elever med särskilda behov och mindre barngrupper i förskolan
- Utveckling av vården och omsorgen om äldre med utbyggnad av Sigghusberg och utvecklingen av mötesplats för äldre på Rödingen
- Utveckling av industriområdet i Norra Hjo för att skapa nya tomter för industri och verksamheter
- Insatser för miljön genom förberedelser för sanering av Sannaområdet och pilotprojekt för läkemedelsrening på avloppsreningsverket.

Visionen är en framtida målbild som vi strävar mot. Det viktigaste är inte alltid att komma fram, utan att veta åt vilket håll vi vill gå för att lägga vår energi, vår kreativitet och våra gemensamma resurser på rätt ställe. Ett bra sätt att beskriva vår vision är att se den som ett verktyg. Vi ska använda den och ha nytta av den. Ibland diskutera och se över det som står i den och vad det betyder i vår praktiska vardag. Allt för att visionen ska vara levande och hjälpa oss att gå i rätt riktning.

Under de senaste tio åren har det hänt mycket i vår omvärld som är viktigt att ta hänsyn till i den fortsatta utvecklingen av Hjo. I dag vet vi att vår lokala utveckling hänger ihop med resten av världen. FN:s globala hållbarhetsmål, Agenda 2030, är 17 mål som alla världens länder enats om för att uppnå socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara samhällen. Målen är relevanta även i Hjo eftersom vi vill och ska vara med och skapa ett samhälle där både människor och planeten mår bra. I en hållbar utveckling används ekonomin som medel för att nå målen om inkluderande samhällen där alla upplever livskvalité och där klimat och ekosystem är gränser som inte får överskridas. Därför behöver vi se över vår gemensamma vision och tänka till kring hur Hjo ska fortsätta utvecklas.

Under 2020 började vi se över hur vår nuvarande vision behöver anpassas till det som hänt i vår omvärld. Arbetet fick pausas under Covid19-pandemin men återupptogs under våren 2022 och i maj genomfördes en visionsvecka. Under veckan kunde medborgarna dela sina tankar kring den fortsatta utvecklingen av Hjo i bland annat enkäter och under träffar på plats i kransorterna och tätorten. Här nedan sammanfattar vi i stora drag vad som kom fram. En längre sammanfattning finns i rapporten "Inspel till uppdaterad vision", <https://hjo.se/globalassets/dokument/stab/kansli/vision/rapport-inspel-till-uppdaterad-vision.pdf>

• **Styrkor och möjligheter**

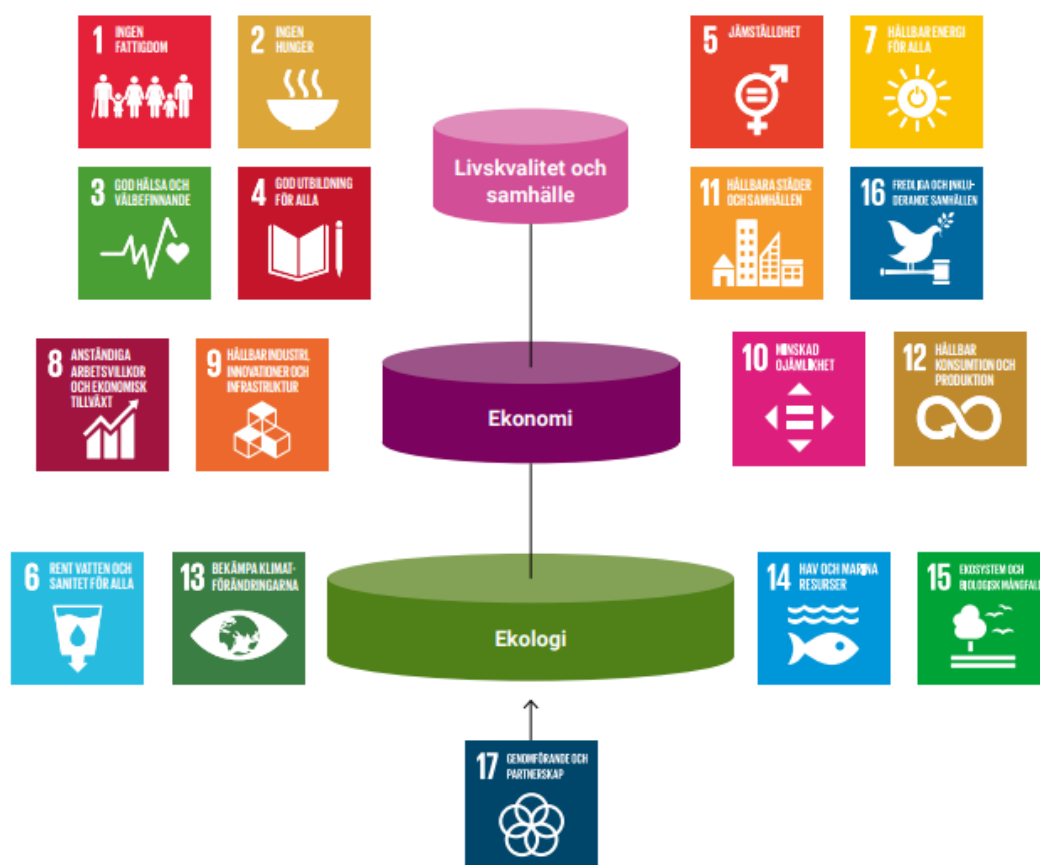
Många uppskattar den välbevarade trästaden, hamnen och närheten till vatten och grönområden. Att Hjo är en liten stad lyfts fram som en fördel; det är tryggt, genuint och nära till allt. Människor är trevliga mot varandra. Trots att vi är en liten stad har vi ett bra utbud av aktiviteter, restauranger och kultur.

• **Viktiga saker att satsa på**

Två områden som många tycker är viktiga att satsa på i kommunen är den kommunala servicen med bra skolor och äldreomsorg, samt arbetet med att värna om klimat och miljö. Skolan ska vara av hög kvalitet, likvärdig och trygg. En utmaning är att alla elever som slutar grundskolan ska ha godkända betyg. Det ska vara enkelt att välja "rätt" ur miljösynpunkt och Hjo kommun ska främja cykel och gång genom fler och bättre gång- och cykelvägar.

• **Vad händer nu?**

Under hösten 2022 har medarbetare och politiker tillsammans gått igenom alla de tankar, förslag och inspel som hittills kommit in från invånare, företag och organisationer. Vi har lärt oss mer om vilka förutsättningar och utmaningar Sverige, Skaraborg och Hjo har i idag och i framtiden. Det finns många utmaningar och förbättringsområden. Under 2023 ska vår vision "Tillsammans skapar vi framtidens Hjo" och våra politiska mål revideras för att spegla detta. Den uppdaterade visionen kommer att ligga till grund för budget 2024.

Utvecklingsområde I: Boende

Hjo har en enorm potential som en levande och vacker boendeort med vårt sjönära läge. Det ska vi ta vara på och göra ännu mer av. I framtiden Hjo är det gott att leva och enkelt att få livspusslet att gå ihop. Ett brett utbud av bostäder, goda kommunikationer och en stark gemenskap lockar allt fler till Hjo. Många uppskattar att Hjo särskilt prioriterar verksamheter som riktar sig till barn och unga.

Mål 1: Hjo ska vara en attraktiv boendekommun med positiv befolkningsutveckling.

Indikatorer: SCB, Medborgarundersökning och befolkningsstatistik

- Andel invånare.
- Andel positiva till kommunen som en plats att bo och leva på.
- Andel som kan rekommendera andra att flytta till kommunen.

Mål 2: Det ska vara lätt att välja hållbara trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik i Hjo kommun. Hjo kommun fokuserar särskilt på att upprätthålla god kollektivtrafik till Skövde.

Indikatorer: SCB medborgarundersökning

- Andel positiva till utbudet av gång- och cykelvägar i kommunen.
- Andel positiva till trafiksäkerheten på gång- och cykelvägar i kommunen.
- Andel positiva till skötsel och snöröjning av gator, vägar, gång- och cykelvägar.
- Andel positiva svar till möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafik för dina vardagliga resor.
- Andel positiva till utbudet av laddningsstationer för elfordon i kommunen.

Mål 3: Hjoborna ska känna sig trygga med att här erbjuds vård och omsorg samt socialt stöd av god kvalitet i livets olika faser.

Indikatorer: (Socialstyrelsen, egen enkät, SCB Medborgarundersökning)

- Andel nöjda och trygga brukare inom Hemtjänst och SÄBO (SoS nationella brukarundersökning).
- Andel klienter inom Socialtjänst som är nöjda med insatsen (egen enkät).
- Andel positiva till hur äldreomsorgen fungerar i kommunen.
- Andel positiva till hur omsorgen om personer med funktionsnedsättning fungerar i kommunen.
- Andel positiva till hur socialtjänstens stöd till utsatta personer fungerar i kommunen.

Mål 4: Barn och elever i Hjo kommun ska stimuleras till att inhämta och utveckla kunskaper och värden genom en förskola och skola präglad av trygghet och studiero.

Indikatorer: Skolverket, egen enkät KKIK samt SCB:s medborgarundersökning

- Andel elever i årskurs 6 som uppnår godkända betyg i svenska, engelska och matematik.
- Andelen elever i åk 9 som har behörighet att söka nationella program på gymnasiet.
- Andel elever som upplever trygghet och studiero i skolan enligt Skolinspektionens enkät vartannat år och verksamhetens egen enkät vartannat år. Den egna enkäten bygger på frågor i Skolinspektionens enkät.
- Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn lär sig mycket på förskolan enligt Barn och utbildnings egna, årliga kvalitetsenkät i förskolan.
- Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn trivs på förskolan enligt Barn och utbildnings egna, årliga kvalitetsenkät i förskolan.
- Andel barn som har fått plats på förskolan före eller på önskat placeringsdatum (KKIK).
- Väntetid i antal dagar för de barn som inte fått plats på förskolan på önskat placeringsdatum (KKIK).
- Andel positiva till hur grundskolan fungerar i kommunen.

Mål 5: Hjo kommun stödjer varje individ, utifrån dennes unika resurser, på vägen till en egen försörjning och ett eget arbete eller studier.

Indikatorer: SCB och samt egen statistik

- Andelen gymnasieelever som ta examen inom 4 år.
- Andel personer som är i behov av försörjningsstöd.
- Andel individer vidare i egen försörjning efter avslutad insats på arbetsmarknadsenheten.
- Andelen arbetslösa 18–64 år.
- Andel positiva till hur kommunala vuxenutbildningen fungerar i kommunen.

Utvecklingsområde 2: Tillsammans

I Hjo arbetar vi tillsammans för att utveckla Hjo och göra vår vision verklig. Vi satsar medvetet på goda möten mellan människor, gott samarbete i näringslivet och god samverkan mellan Hjo och andra kommuner. Vi är kända som det enkla, lättillgängliga och välkomnande Hjo där vi låter hjärtat vara med.

Mål 6 Hjo kommun ska använda smart teknik och digitaliseringens möjligheter för att underlätta arbetet och öka servicen för våra kommuninvånare och besökare.

Indikator: Redovisning av pågående insatser.

Mål 7: I Hjo ska vi ha ett gott företagsklimat och en livskraftig handel.

Indikatorer:

- SKR:s mätning Insikt på områdena Miljö-, Hälsoskydd och Livsmedelskontroll
- Svenskt Näringslivsranking avseende kommunens service till företagare
- Egen enkät avseende bygglovhantering för företag
- Försäljningsindex i sällanvaruhandeln/dagligvaruhandeln. HUI
- Andel positiva till utbudet av livsmedelsaffärer inom rimligt avstånd.

Mål 8: I Hjo kommuns verksamheter ska man få ett gott bemötande och uppleva att det är möjligt att vara med och påverka kommunen.

Indikatorer: SCB medborgarundersökning.

- Andel positiva till invånarnas möjlighet att påverka inom de kommunala verksamheterna.
- Andel som upplever att kommunens politiker är lyhörda till invånarnas tankar och idéer kring kommunen och dess verksamheter.
- Andel som upplever att kommunens invånare har möjlighet att påverka innehållet i politiska beslut.
- Andel positiva till den senaste kontakten med en kommunal tjänsteperson.
- Andel positiva till den senaste kontakten med en kommunal politiker.
- Andel positiva svar på frågan hur det fungerar att få svar på frågor om kommunen.

Utvecklingsområde 3: Levande Hjo

Framtidens Hjo är en levande stad. För alla åldrar och året runt. Här finns de funktioner som gör en plats till en egen stad. Ett levande centrum. Och ett brett utbud av idrotts- och kulturaktiviteter som gör livet gott att leva. I Hjo kan människor mötas, växa, vara kreativa och inspireras av andras kreativitet.

Mål 9: Hjo ska vara en levande stad och invånarna ska vara nöjda med fritids- och kulturutbudet.

Indikator: SCB medborgarundersökning.

- Andel positiva till öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar.
- Andel positiva till invånarnas möjligheter att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar.
- Andel positiva till utbudet av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen.
- Andel positiva till utbudet av friluftsområden i kommunen.
- Andel positiva till skötsel av kommunens idrotts- och motionsanläggningar.
- Andel positiva till utbud och aktiviteter på biblioteket.
- Andel positiva till utbudet av ställen för unga att träffas på i kommunen.
- Andel positiva till utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen.
- Andel positiva till det lokala kultur- och nöjeslivet i kommunen.
- Andel positiva till kommunens arbete för att främja det lokala kulturlivet.

Utvecklingsområde 4: Hållbarhet och natur

I framtidens Hjo har människor en hög livskvalitet utan att tära på våra gemensamma naturresurser. Genom vår småskalighet har Hjo unika förutsättningar att bli en tät, miljövänlig och promenad- och cykelvänlig stad. Det ska vi ta vara på och göra till vår styrka.

Mål 10: Hjo kommun arbetar aktivt för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan i sina verksamheter och ska verka för att Hjo ska kunna vara fossiloberoende 2030. Detta innebär att hela Hjo ska ha minskat sina växthusgasutsläpp med 80% jämfört med år 1990.

Indikatorer: RUS (Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet), Nationella emissionsdatabasen och SCB:s Medborgarundersökning.

- Utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser, ton CO₂-ekvivalenter/invånare.
- Andel positiva till kommunens arbete för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan.
- Andel positiva till kommunens information om vad invånarna kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan.

Utvecklingsområde 5: Besökare

Hjo har en stark attraktionskraft. I framtidens Hjo tar vi vara på vår potential och är ett välbesökt resmål. Besöksnäringen är till nytta för alla Hjobor eftersom den skapar arbeten och en levande stad och landsbygd. Ett gott bemötande och en välkomnande atmosfär får gäster att längta tillbaka hit.

Mål 11: Besöksnäringen i Hjo ska utvecklas hållbart med fokus på fler besökare när och där det inte är fullt.

Indikator: Redovisning av pågående arbete.

Utvecklingsområde 6: Vättern

I framtidens Hjo tar vi vara på vårt fantastiska läge vid Vättern. Vi använder det för att berika livet för alla.

Mål 12: Hjo kommun ska arbeta för att skydda Vättern mot föroreningar.

Indikator: Redovisning av pågående arbete.

- Andel positiva till kommunens arbete för att säkerställa tillgången till dricksvatten.

Finansiella mål

För att skapa förutsättningar för att bedriva en verksamhet med hög och jämn kvalitet över tiden krävs en god och stabil ekonomi. För att uppnå detta har Hjo kommun formulerat nedanstående finansiella mål som anses återspegla god ekonomisk hushållning.

Mål 13: Årets resultat ska uppgå till lägst 4 mnkr.

Indikator: Årsredovisning och budgetuppföljningar.

Mål 14: Investeringarna ska finansieras med egna medel under mandatperioden 2023–2026.

Indikator: Årsredovisning och budgetuppföljningar.

Mål 15: Soliditeten inklusive pensionsåtaganden ska årligen bibehållas eller förbättras.

Indikator: Årsredovisning och budgetuppföljningar.

Bolagens mål (fastställda i ägardirektiven)

Mål 16: Soliditeten i koncernen Hjo stadshus AB ska öka med minst 1 % per år från och med år 2015 och senast år 2025 uppgå till minst 25 %.

Indikator: Årsredovisning och budgetuppföljningar.

Mål 17: Soliditeten i AB Hjo Småindustrier ska uppgå till minst 30 %.

Indikator: Årsredovisning och budgetuppföljningar.

Mål 18: Taxor för elnät och fjärrvärme i Hjo Energi AB bör ligga under regiongenomsnittet.

Indikator: Årsredovisning och budgetuppföljningar.

5

Arbetsgivarpolitik

Personalen är den viktigaste resursen i kommunen. Cirka 70% av kommunens kostnader är personalrelaterade. Det är därför centralt att kommunen tar hand om sin personal och är en attraktiv arbetsgivare.

Arbetsgivarpolitik

Personalen är kommunens viktigaste resurs, cirka 70% av våra kostnader kan härledas till personalomkostnader. I nuläget är det svårare än någonsin tidigare att rekrytera personal vilket understryker vikten av att vi tar väl hand om den kompetens som finns hos våra medarbetare samtidigt som vi bedriver ett proaktivt arbete för att bemanna våra verksamheter på bästa sätt.

Kompetensförsörjning och demografi

Andelen äldre och personer i behov av vård och omsorg fortsätter att öka i befolkningen. Det sätter press på välfärden och försvårar kompetensförsörjningen, inte minst eftersom behovet av vård och omsorg ökar samtidigt som sjuksköterskor, undersköterskor och vårdbiträden är några av kommunens mest svårrekryterade yrkesgrupper. Därtill förväntas ett stort antal pensionsavgångar de kommande åren. Även inom skolväsendet väntas bristsituationen förvärras, trots den lindrande demografiska utvecklingen, när antalet pensionsavgångar räknas in. Det medför att åtgärder såsom att få fler att arbeta heltid och att arbeta längre att effektivisera schema- och bemanningsprocessen samt att öka resurserna på att rekrytera och attrahera personal är viktigare än någonsin.

Det är inte bara ordinarie tjänster som är svårrekryterade utan också timanställda vikarier vilket inte minst försvårar sommarbemanningen där bristen på vikarier är stor samtidigt som det är av stor vikt att ordinarie personal får sin lagstadgade semester under sommarperioden. Mönstret är inte utmärkande för Hjo kommun även om stadens geografiska förutsättningar, pendling till gymnasieskolor samt alternativa arbetsmarknader påverkar möjligheten att rekrytera.

I Hjo kommun är 769 anställda på tillsvidarejänster och utöver det finns det cirka 215 visstidsanställda. De tillsvidareanställda fyller cirka 110 medarbetare 65 år de kommande 5 åren.

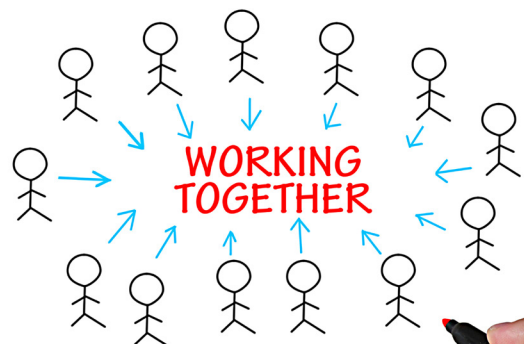
Personalomsättningen inklusive pensionsavgångar ligger aktuell period på 7%. Omsättningen sticker inte ut i förhållande till andra Skaraborgskommuner.

Arbetsmiljö och hälsa

Vi strävar efter att skapa ett långsiktigt och hållbart arbetsliv för samtliga medarbetare genom att arbetsmiljön på alla nivåer är trygg, säker och väl anpassad till människors olika förutsättningar och behov. För att bedriva ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete ställs stora krav på att våra chefer har goda kunskaper kring arbetsmiljölagstiftning, föreskrifter och rutiner för arbetsmiljöarbetet. Chefen ska löpande kartlägga, förbättra och utvärdera i samverkan med medarbetare och skyddsombud och arbetsmiljöarbetet ska dokumenteras i kommunens arbetsmiljösystem.

Hjo kommun som boendeort har en hög andel långtidsjukfrånvaro men i Hjo kommun som arbetsgivare har en högre andel korttidsfrånvaro. Att snabbt upptäcka de som är i riskgruppen för ohälsa och att tidigt kunna gå in med stöd, hjälp och lämpliga åtgärder, är avgörande för att minska sjukfrånvaron. Det förebyggande arbetet är därför prioriterat. Verksamhetsspecifika insatser för olika verksamheter och yrkesgrupper, uppföljning och tydliggörande av sjukfrånvarokostnader samt ledarskap och chefens förutsättningar att arbeta med arbetsmiljön har stor betydelse för det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

Det riktade samarbetet med Närhälsan, Försäkringskassan och kommunens folkhälsostrateg, ett koncept som är unikt för Hjo kommun, pågår löpande och har visat sig vara ett framgångsrikt koncept för att angripa hela sjukskrivningsprocessen.

Lönebildning

Inför lönerrevision 2023 fanns samtliga centrala avtal på plats förutom för fackförbundet kommunal. Det medförde att kommunen för samtliga förbund förutom kommunal kunde betala ut en ny lön med majlönen 2023 medan kommunals centrala avtal blev klart senare och utbetalningar sker därav efter sommaren.

Lönerrevision 2023 föregicks av en grundlig löneanalys där lönespridning, löneutveckling, lönenivåer och särskilt konkurrensutsatta grupper kartlagts. En uppdatering av kommunens arbetsvärdering, vilken ligger till grund för kartläggningen av osakliga löneskillnader kopplat till lika och likvärdiga arbeten, har också beslutats om i samverkan med fackliga parter. Det är för kommunen av stor vikt att i lönebildningen beakta förutsättningarna för att rekrytera och behålla personal. Inom många svårrekryterade befattningar är Hjo kommuns löneläge lågt i förhållande till övriga Skaraborg. Detta gäller t.ex. sjuksköterskor, undersköterskor, vårdbiträden, lärare, förskollärare och barnskötare men också flertalet chefsbefattningar. Inom de förbundsområden där centrala avtal fanns klara våren 2023 genomfördes riktade prioriteringar inom grupperna socialsekreterare, lärare och sjuksköterskor. Arbetet med lönerrevisionen för kommunals yrkesgrupper pågår.

Jämställdhet och mångfald

Tillgänglighet, mångfald och jämställdhet är viktiga frågor både i den dagliga verksamheten och när vi planerar för framtiden. Inga former av trakasserier eller kränkande behandling accepteras, oavsett orsaken till dess uppkomst. Exempel på pågående åtgärder är särskilt riktade APT, heltid som norm, jämställd rekrytering men också ett löpande arbete med attityder och värderingar för att medvetandegöra kommunens medarbetare om den egna rollens betydelse för möjligheten att främja eller hindra likabehandling på arbetsplatsen.

”Heltid som norm”

Arbetet med heltidsfrågan och effektiviseringar i bemanningsprocessen fortgår och är numera en integrerad del av verksamhetsutvecklingen. 72% av kommunens tillsvidareanställda medarbetare har idag en heltidsanställning vilket innebär en fortsatt ökning av sysselsättningsgrad. Arbetet med att förändra arbetssätt kring bemanning och arbetsplanering fortsätter även utanför vård och omsorgsverksamhetens område och under året har samhällsbyggnad påbörjat sitt arbete. Inom barn och utbildning påbörjas arbetet inom kort för verksamhetens förskollärare och barnskötare. En utmaning framåt är att med bibehållen ekonomi och kvalitet i arbetet, samt en sund arbetstidsförläggning, fortsätta öka grundbemanningen för att minska andelen timanställda medarbetare.

Kunskap och delaktighet

Det kommunala uppdraget utförs av våra medarbetare dygnet runt under årets alla dagar. Det är ytterst viktigt att lyssna på kloka idéer och inspel och att dessa tas till vara för att vi hela tiden ska kunna bli bättre och effektivare. Bättre som arbetsgivare men också bättre på att planera och utföra de kommunala uppdragen och göra rätt insats vid rätt tillfälle. För att våra medarbetare ska känna sig delaktiga och få en känsla av sammanhang krävs kunskap och ökad förståelse för kommunens förutsättningar, uppdrag, samlade resurser och ekonomiska situation. Med den insikten får alla större möjlighet att bidra med alternativa arbetssätt, förbättringar och smarta lösningar. För att vi ska våga prova nya lösningar måste vi vara beredda på att misslyckas ibland. Förvaltningen har därför ett uppdrag att öka kunskapsnivån kring ekonomi, resurser och förutsättningar samt att säkerställa att idéer och förslag från alla nivåer tas till vara i det dagliga arbetet.

Ekonomiska beslut i budget 2024 kopplat till arbetsgivarpolitiken.

Vartdera politikområde har fått en ramförstärkning med 3,7 procent av 2022 års budgeterade löner (inkl PO-pålägg), vilket summerar till ca 18 mnkr.

Under 2024 finns också avsatt 600 tkr i investeringsbudgeten riktat mot arbetsmiljöförbättrande insatser som uppkommer i samband med kommunens årliga skyddsronder. Beslut om fördelning av resursen tas av kommundirektör efter beredning i kommunledningsgruppen.

6

Förutsättningar inför årets
budgetarbete

Förutsättningar inför årets budgetarbete

Hjo kommun utgår, i likhet med de allra flesta svenska kommuner, från de prognoser som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tar fram. Nedan följer en beskrivning av förutsättningarna som SKR lämnar i sitt cirkulär 23.30 från april 2023 .

Två tuffa år väntar med negativa följder desto längre

Två tuffa år väntar med negativa följder desto längre Fortsatt hög inflation präglar både världsekonomin och Sverige i år och nästa år. Toppen på inflationen ser ut att ha passerat i flertalet länder inklusive Sverige men den beräknas inte komma ned till centralbankernas inflationsmål förrän i slutet av 2023, eller långt in i 2024. En bidragande orsak till att inflationen i år väntas falla näst intill synkroniserat i många länder, och även Sverige, kommer av att de internationellt satta energipriserna antas blir lägre än för ett år sedan. Det som stödjer prognosen är att globala energi-, råvaru- och spannmålspriser sjunkit jämfört med 2022. De höga konsumentpriserna som kommit från höga produktionskostnader via exempelvis uppvärmnings- och transportkostnader borde därmed också avta, dock med viss eftersläpning. Svensk KPI-inflation för helåret 2023 beräknas däremot bli högre än i flertalet andra OECD-länder. Hushållen i Sverige har förhållandevis höga bostadslån, liksom en hög andel lån med mycket kort räntebindning. Sammantaget ger det en större ränteeffekt jämfört med många andra länder. Även försvagningen av den svenska kronan bidrar till högre inflation i Sverige. SKR gör bedömningen att Riksbanken (liksom andra centralbanker) hellre tar i för mycket än för lite i bekämpningen av inflationen för att inte riskera en alltför utdragen period med inflation över målnivån. Riksbanken antas därför höja styrräntan ytterligare en gång under året, till 3,75 procent.

Den höga inflationen och de snabba räntehöjningarna bidrog till att bromsa efterfrågan i ekonomin i höstas och under sista kvartalet föll svensk BNP. Efter en kort period av normalisering och återhämtning efter pandemin går ekonomin återigen in i en lågkonjunktur i år. Det är främst de delar av efterfrågan som är räntekänsliga som bidrar till konjunkturnedgången; hushållens konsumtion och investeringarna, främst bostadsinvesteringarna. Hushållens ränteutgifter, som andel av disponibla inkomster, ökar snabbt och är drygt fyra gånger så hög i år som 2021.

Den höga inflationen urholkar reallönerna och den reala disponibla inkomsten minskar i år. Utrymmet för hushållen att konsumera begränsas betydligt. Att de närmaste åren är osäkra, i kombination med betydligt högre löpande utgifter och mer återhållsam kreditgivning till hushållen leder till att hushållen drar ner på större investeringar i närtid, inte minst bostadsköp. Bostadspriserna och nybyggnationen minskade betydligt under slutet av 2022. Inledningsvis 2023 verkar fallen ha avstannat, men vi räknar ändå med att bostadsinvesteringarna kommer att minska med nästan 20 procent i år.

I år minskar BNP med 1,0 procent, främst drivet av att både hushållens konsumtion och investeringarna i ekonomin faller. Att hushållens konsumtion minskar är mycket ovanligt. Det har endast inträffat en enda gång efter 90-talskrisen (i volym och på helårsbasis); år 2020, till följd av pandemirestriktionerna. Minskningen nu är inte lika stor som 2020, men visar ändå tydligt att hushållen drabbas hårt av de snabba prisökningarna. Även offentlig konsumtion utvecklas svagt och landar på noll-tillväxt i år. Den statliga konsumtionen ökar dock, till följd av ambitionshöjningar inom främst försvaret och rättsväsendet. Kommunsektorns konsumtion minskar däremot till följd av det dystra ekonomiska läget samt, för regionerna, en fortsatt utfasning av pandemirelaterade åtgärder. Svagare global efterfrågan dämpar exporten i år, men den svaga inhemska efterfrågan dämpar importen än mer. Därför bidrar nettoexporten till att hålla uppe BNP-tillväxten något i år. Att efterfrågan minskar i år innebär att många företag, särskilt på den svenska hemmamarknaden, behöver anpassa sina kostnader. Samtidigt behöver de göra en avvägning mellan att anpassa sig till lågkonjunkturen på kortare sikt. Det handlar om den mer strukturella kompetensbristen och storleken på personalstyrkan. Det är stora kostnader involverade i att rekrytera personal och det finns stora matchningsproblem mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden.

Arbetslösheten bedöms tillfälligt öka till 9,0 procent 2024 innan den faller tillbaka igen. I år och nästa år ökar olika skiktgränser i skattesystemet ovanligt mycket till följd av indexering till prisbasbeloppet. Det gäller skatteavdrag såsom grundavdraget och jobbskatteavdraget, samt gränsen för statlig inkomstskatt. Det gör det lönsamt att arbeta mer, till exempel genom att öka från deltid till heltid, arbeta längre upp i åldern eller öka sin inkomst genom lönekar-

riär. Att reallönerna (genom hög inflation) har fallit gör nu att arbetskraftutbudet sannolikt kommer att fortsätta att öka framöver. Detta, ihop med fortsatt normalisering efter pandemin, gör att vi bedömer att medelarbetsstunden och sysselsättningen kommer att öka 2025–2026. Alla sektorer drabbas av den varaktigt högre prisnivån och kommer över tid att anpassa sina beteenden på olika sätt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

Nyckeltal	2022	2023	2024	2025	2026
BNP	2,7	-1,0	1,6	3,3	2,6
Arbetade timmar	2,4	0,8	0,6	2,0	1,7
Relativ arbetslöshet, procent	7,5	8,1	9,0	8,6	7,7
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,9	3,7	3,4	3,3
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,7	3,9	3,7	3,4	3,3
Inflation, KPIF	7,7	5,4	1,8	1,8	2,0
Inflation, KPI	8,4	7,6	2,1	1,1	1,9
Befolkning, 15–74 år	0,3	0,7	0,6	0,6	0,5

Källa: SKR.

BNP och arbetade timmar avser kalenderkorrigerade data i volym. Timlön enligt Nationalräkenskaperna avser anställdas timmar. Befolkningen enligt Arbetskraftsundersökningarna.

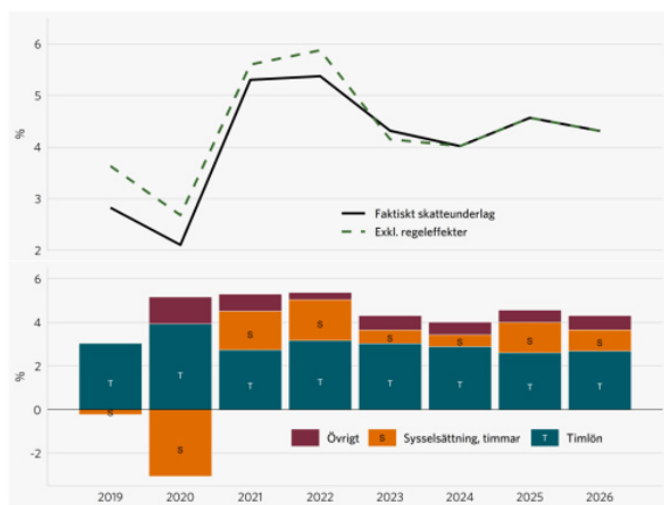
Inbromsning av skatteunderlaget 2023–2024

Det var en fortsatt stark tillväxt av skatteunderlaget 2022 efter återhämtningen som skedde 2021 efter pandemin. Även om lönesumman (enligt Skatteverkets arbetsgivardeklarationer) dämpades i slutet av 2022, så är utvecklingen fortsatt stark i början av 2023. En faktor som ökade skatteunderlaget från augusti 2022 är de höjda garantipensionerna, vilka även stiger 2023 på grund av det höjda prisbasbeloppet och den fulla årseffekten av 2022 års höjning. Precis som ekonomin fortsätter skatteunderlaget att bromsa in under 2023, men upprätthåller ändå en ökning i linje med en historisk utveckling. Även 2024 är skatteunderlagets utveckling något svagare men fortfarande i linje med den historiska utvecklingen. Återigen är det lönesummans bidrag som håller tillbaka utvecklingen. Höjningen av prisbasbeloppet motverkar tillbakagången genom garantipensioner, samtidigt som uppräknningen av grundavdragen bidrar till att hålla tillbaka skatteunderlagets utveckling 2023–2024.

Under åren 2025–2026 ökar skatteunderlaget mer till följd av fler arbetade timmar i ekonomin. Både sänkta reallöner, orsakat av den varaktigt högre prisnivån, och uppräknade skiktgränser för skattesatser ökar drivkrafterna för att arbeta. Dessa effekter påverkar utbudet i ekonomin positivt, det nominella skatteunderlaget ökar mer än det historiska genomsnittet. Därtill fortsätter konjunkturåterhämtningen under denna period. Trots att det nominella skatteunderlaget under prognosperioden ökar något mer än ett historiskt genomsnitt, kommer köpkraften att urholkas kraftigt. De senaste tio åren har det reala skatteunderlaget ökat med 1,6 procent per år i genomsnitt. Under 2023–2026 ökar nu det reala skatteunderlaget med 1,1 procent i genomsnitt. 2023 står ut som ett mycket svagt år med 2,5 procents minskning av det reala skatteunderlaget. Det är först 2025 som det reala skatteunderlaget kommer att vara uppe på 2022 års nivå igen, enligt SKRs prognos.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket, SKR.

För Hjo kommuns del innebär SKR:s prognos en ökning av skatter och generella statsbidrag med totalt ca 29,5 mnkr jämfört med de intäkter som budgeterats för 2023. Intäkterna baseras på ett prognostiserat invånarantal om 9 300 invånare per den 1 november 2023.

tkr	Budget 2023	Prognos 2024	Utrymme 2024 vs 2023
Skatteintäkter	473 562	493 577	20 015
Inkomstutjämningsbidrag	124 207	125 783	1 576
Kostnadsutjämningsbidrag	-5 853	-381	5 472
Regleringsbidrag	14 136	21 027	6 891
Avgift LSS-utjämningsbidrag	-3 824	-7 887	-4 063
Fastighetsavgift	24 702	24 353	-349
Summa skatter och statsbidrag:	626 930	656 472	29 542

Ökningen utgörs framför allt av ca 21,5 mnkr i skatteintäkter vilket motsvarar ca 3,6% av Hjo kommuns budgeterade skatteintäkter för 2023. Utöver detta ökar det s.k. regleringsbidraget med ca 6,9 mnkr, vilket är hänförligt till generella statsbidrag som regeringen beslutade om i budgeten hösten 2022.

I utjämningsystemen ser vi en relativt kraftig ”förbättring” i kostnadsutjämningsystemet med 5,5 mnkr, vilket till största delen beror på att andelen invånare >80 år i Hjo ökat mer under 2022 än i genomsnittskommunen. Hjo kommun ligger för övrigt i prognosen för 2024 mycket nära nollstrecket med endast 381 tkr i avgift. I LSS-utjämningsbidraget däremot ökar vårt bidrag till utjämningsystemet från 3,8 mnkr till 7,8 mnkr alltså en ökning med 4,0 mnkr, vilket är effekten av en minskning av antalet insatser inom LSS-verksamheten under 2022 jämfört med under 2021.

Som framgår ovan ser intäkterna för Hjo kommun ut att öka relativt mycket inför 2024. I reella tal innebär ökningen däremot en minskning då inflationen ser ut att hålla i sig. Detta påverkar hela kommunens kostnadsmassa, från krav på höjda löner och ökade pensionskostnader till mat- och förbrukningsvaror. För att hålla inflationen i schack väntas också räntenivån kunna stiga ytterligare.

Befolkningsutveckling

Efter en period (2014 - 2020) med relativt stor befolkningsökning i Hjo har ökningen under de två senaste åren 2021 och 2022 varit blygsam med endast +4 respektive +10 fler invånare. Antalet invånare uppgick den 1 januari 2023 till 9 243. Inledningen på 2023 har dock i likhet med 2022 inletts positivt och antalet invånare är i skrivande stund (juni-23) 9 277 dvs en ökning med 34 personer.

I likhet med Sverige i övrigt set vi något lägre födelsetal samtidigt som vi lever allt längre, vilket gör att medelåldern ökat något.

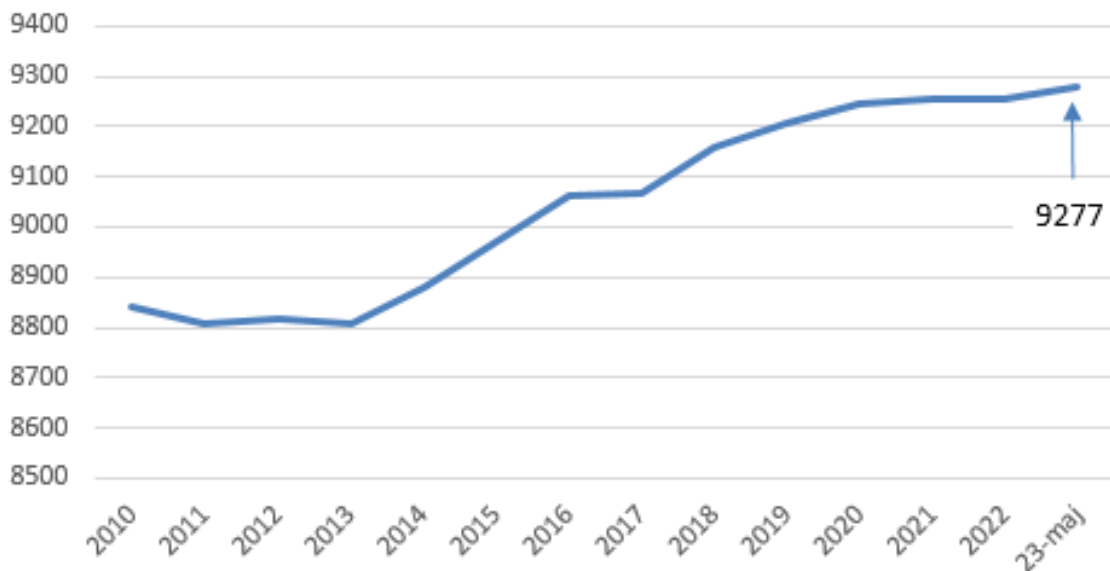
Som i de flesta svenska kommunerna råder det bostadsbrist i kommunen och omsättningen av småhus och lägenheter är liten. Samtidigt är många relativt stora industrietableringar på gång i Skaraborg, bland annat har AB Volvo fattat beslut om att bygga en battericellsfabrik i Mariestad.

Trots att det för närvarande är låg efterfrågan på villatomter har dock Hjo kommun beredskap för inflyttning. Bland annat håller första etappen på Hjo Söder 6:1, beläget norr om den nya Estrid Ericsonskolan (17 plus 17 villatomter) för närvarande på att iordningsställas och näst på tur är Knäpplan Södra, beläget strax söder om Knäpplans förskola (24 radhuslägenheter och 8 villatomter)

Utöver detta finns detaljplan som möjliggör det privata fastighetsbolaget J Wennergren Byggnads AB byggnation av ca 75 lägenheter på området Sjöryd, norr om Hjo Stadspark. Med anledning av det ekonomiska läget är det dock inte sannolikt med byggnation inom kort.

Budgeten för 2023 bygger på att befolkningsökningen håller i sig och att invånarantalet per den 1 november 2023 uppgår till 9 300.

Antal invånare - Utveckling sedan 2010

7

Ställningstagande och prioriteringar

7. Ställningstaganden och prioriteringar

Allians för Hjo har alltid haft som ambition att lägga en vårbudget som ger förvaltningen goda planeringsförutsättningar och möjlighet till god framförhållning. Vi är helt medvetna om att möjligheterna att ställa om i verksamheten är begränsade om tiden är knapp, därför är tidiga besked bäst även om de är tråkiga besked. Inför 2024 ser situationen annorlunda ut. Beskeden är tyvärr få och anledningen är den stora osäkerhet som hela kommunsektorn just nu lever under. Behoven och utmaningarna är stora för oss liksom för de flesta kommuner och beskeden från staten låter vänta på sig. Samtidigt spår det instabila världsläget, ökade pensionskostnader och den kraftiga inflationen på problemen. Detta sammantaget gör att en omfattande och detaljrik vårbudget skulle vara en vådlig gissningslek. Vi avsätter därför endast medel till löneuppräkningslek. Vi avsätter också medel till po-pålägg och indexuppräkningslek på inköp nu i vår. Vi sänker också kommunens resultatmål till fyra miljoner kronor vilket i sig är allt för lågt men nödvändigt i den situation vi befinner oss i.

Vi värnar en stabil framfart med genomtänkta och långsiktigt hållbara åtgärder så därför lägger vi istället ett uppdrag som innebär att förvaltningen sätter igång och utreder möjligheter och konsekvenser vid en respektive två procents effektivisering. Detta är nödvändigt att ha i verktyglådan i höst när den slutliga budgeten måste tas.

Uppdraget som handlar om att ta till vara på våra medarbetares innovationsförmåga och deras goda idéer i kombination med att höja kunskapsnivån kring ekonomi och delaktigheten i verksamhetsutvecklingen kvarstår. Vid sidan av det läggs ett antal andra uppdrag som kommer ligga till grund för det fortsatta budgetarbetet efter sommaren. Ett sådant är att se över de externa hyresintäkterna samt inventera och säkerställa att vi använder våra egna lokaler ultimatum för att undvika tomma lokaler eller onödiga förhyrningar. Ett annat är att utreda hur vi kan tillskapa 2-3 nya barnomsorgsavdelningar i centrala Hjo, bygga, köpa eller hyra? Vi lägger också uppdrag som ska säkerställa att vi har planberedskap både för olika typer av bostäder samt områden för näringslivets kommande behov. Under hösten kommer vi också att arbeta in vår nya vision, dess fokusområden och mål i budgeten.

Detta kommer ge en vitaminkick och en röd tråd att följa då Skaraborg står inför en spännande och viktig omställning med flera omfattande etableringar, där ska Hjo vara med som ett konkurrenskraftigt alternativ när nya Skaraborgare ska välja bostads- eller etableringsort – välkommen till Hjo!

Vi har några år med ekonomiskt tuffa investeringar bakom oss. Nu förbereder vi framtida projekt genom planering, förankring, behovsinventering och dialog. Vi bevakar ränte- och kostnadsutvecklingen och under hösten kommer vi återuppta diskussionerna om de kommande årens investeringar.

Under mina sjutton år som kommunstyrelsens ordförande har jag aldrig varit med om att lämna så FÅ besked, jag beklagar detta men som läget är nu är nog att sitta still i båten det klokaste vi kan göra. Avvakta och betänka att vi trots allt har det bra i vårt land, i vår kommun och att vi tillsammans kommer gå starka ur detta...för som vår vision säger – Tillsammans skapar vi framtidens Hjo!

Catrin Hulmarker (m)
Kommunalråd

7.1 Sammanställning av ramtilldelning

Härledning av driftbudget 2024 fördelat på politikområde (tkr)

Politikområde	Budget 2023	Generell ram tilldelning lön 3,7%	Generell ramtilldelning PO	Index Övr kostnader 2,8%	Tillkommande och avgående kapitaltjänst	Räntejustering	Återföringar	Tilldelningar	Effektivisering ca 1,0%	Budget 2024
Demokrati	7 380	132	62	58						7 632
Kommunledning	55 934	817	383	835	-3				-5 607	52 359
Plan och bygg	5 615	138	64	61						5 878
Barn och utbildning	272 492	4 562	2 137	3 329	454					282 974
Arbete o socialtjänst	92 046	706	330	591	-18					93 655
Vård och omsorg	157 608	5 054	2 367	1 110	-83					166 06
Kultur/turism/fritid	25 344	324	152	316	57					26 193
Teknisk service	21 214	481	226	466	470		3 000			25 857
Summa	637 633	12 214	5 721	6 766	877		3 000		- 5 607	660 604
Finansförvaltningen	-17 903				-429		8 000			-10 332
-varav internränta	-9 903									-10 332
-Budgeterat intäkt PO-pålägg mm	-8 000									
Verksamhetens nettokostnad	619 730	12 214	5 721	6 766	448		11 000		-5 607	650 272

Budget

Planeringen utgår från politikområdenas budgetramar under innevarande år (2023) och förutsätter en budget i balans.

Generell tilldelning

I kolumn 2 "Generell ramtilldelning" med personalkostnader som bas tilldelas respektive politikområde ett belopp som motsvarar 3,7 % av politikområdets budgeterade personalkostnader.

Generell tilldelning PO

Tilldelningen för ökade personalomkostnader har skett med 46,84% av ramökningen för lönekostnader. Beträffande perskenskostnader kommer dessa att stämmas av i höstprocessen, då medarbetarnas val enligt det nya pensionsavtalet skett och då KPI fastställs inför 2024.

Index Övriga kostnader

I kolumn 3 tilldelas respektive politikområde en kompensation för prishöjningar som motsvarar 2,8 % av övriga kostnader utöver den generella ramtilldelningen. Vad gäller intern prissättning kompenseras köpande verksamhet med ovanstående nivåer (3,7 % resp. 2,8 %) gentemot säljaren. Förändringar i efterfrågan av interna tjänster hanteras dock inte i kommunstyrelsens fördelningspolitik, men ingår i budgetarbetet och kan bli föremål för översyn under höstens budgetarbete/verksamhetsplanering. Exempel; Om en skola vill köpa mer städtimmar sker den finansieringen inom beslutad ram. Om skolan istället vill köpa färre städtimmar måste säljande enhet anpassa sin organisation för detta.

Tillkommande och avgående kapitaltjänst

I samband med att större investeringar tas i bruk och/ eller faller ifrån, sker också en förändring av politikområdets ram för avskrivningar och ränta. Grundregeln är att ramtilldelning sker året efter investeringsåret. Vid större investeringar och då en investering tas i bruk under året sker dock ibland tilldelning för del av år. I kapitaltjänstkostnader ingår en intern ränta på 1,0 % (1,25 % 2021). För den avgiftsfinansierade verksamheten såsom Vatten och Avlopp omräknas räntenivån sedan till delårsbokslutet respektive årsbokslutet till kommunens verkliga genomsnittliga räntesats för året.

Nedan följer en sammanställning över de investeringar som föranlett ramjustering i 2024 års vårbudget.

Politikområde (tkr)	Tillkommande	Avgående
Kommunledningskontoret		-3
Kultur, turism och fritid	85	-28
Barn o utbildning	454	
Arbete och socialtjänst	-18	
Vård och omsorg	-83	
Teknisk service	863	-393
Summa	1 402	-525
S:a kapitaltjänst 2024		877

Räntejustering

Fastställande av intern räntesats sker i höstprocessen.

Återföringar

Återföring av intäkter i 2023 års budget sker med 3.000 tkr i engångsintäkt av retroaktiva gatukostnadsersättningar samt utdelning från Hjo stadshus AB med 8.000 tkr.

Tilldelningar

Med anledning av det ekonomiska läget sker inga särskilda tilldelningar i denna vårbudget. Förvaltningen äskanden kommer att prövas i höstprocessen.

Effektivisering

I vårbudget har ett effektiviseringsbeting om 5,7 mnkr intecknats. Beloppet motsvarar 1% av den påverkbara kostnadsmassan och har reducerat ramen för politikområde Kommunledningskontoret. Förvaltningen får i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan med aktiviteter för att nå detta beting, tillsammans med en konsekvensbeskrivning.

Utöver detta skall också förvaltningen ta fram motsvarande vid ett 2 procentigt beting. Detta som förberedelse för en eventuell sämre situation i höst.

7.2 Särskilda uppdrag till förvaltningen

Utöver kommunfullmäktiges prioriterade mål samt de ekonomiska prioriteringarna på föregående sidor ger Kommunstyrelsen förvaltningen nedanstående särskilda uppdrag. Uppdragen är indelade i två kategorier och inleds med ett antal specifika uppdrag som ges i denna budget eller som getts tidigare men ännu inte avrapporterats. Kategori 2 utgörs av uppdrag som ska genomsyra hela kommunens verksamheter.

Specifika uppdrag

- **Förskola**

Det är glädjande att antalet barn i Hjo ökar och med den utveckling som vi ser i Skaraborg och de detaljplaner för bostadsbyggnation som Hjo kommun arbetar med finns det anledning att i god tid se över hur och var vi tillskapar plats för dessa barn.

Kommande år ser behovet av barnomsorgsplatser ut att öka i en omfattning som innebär att om vi ska behålla ambitionen om 18 barn/avdelning kommer vi behöva utöka antalet avdelningar/platser.

Förvaltningen får därför i uppdrag att:

- utreda hur och var vi tillskapar ytterligare 2-3 förskoleavdelningar i centralorten. Köp, byggnation eller förhyrning?

- **Översyn lokaler**

Hjo kommun äger och förvaltar ett stort antal fastigheter med lokaler speciellt anpassade för den verksamhet vi bedriver, allt från skol- och omsorgslokaler till idrottshallar m.m. Mycket av verksamheten bedrivs inte dygnet om årets alla dagar utan många lokaler står tomma stora delar av tiden. Detta förhållningsätt är inte, ur flera perspektiv (ekonomiskt, etiskt, miljö- och klimatmässigt) långsiktigt hållbart. Vi kommer inte kunna bygga eller förhyra lokaler till allt utan behöver bli duktiga på att samutnyttja redan befintliga ytor i mycket större omfattning än vi gör idag.

Förvaltningen får i uppdrag att:

- Göra en översyn av kommunens lokaler i mening att säkerställa att vi nyttjar lokalerna ultimatum över tid.

- **Översyn externa hyresintäkter**

Vi står inför en hel del utmaningar och ekonomin är en av dem. Därför är det ytterst viktigt att vi säkerställer att de inkomster vi kan påverka ligger på rätt nivå. Som kommunal hyresvärd är det också av yttersta vikt att hyresnivåerna ligger i paritet med resten av lokalsamhällets. Avtalen ska också vara uppdaterade och relevanta för att det inte ska uppfattas som att kommunen som aktör snedvrider konkurrensen.

Förvaltningen får i uppdrag att:

- Göra en översyn av kommunens externa hyresintäkter och säkerställa att avtal är uppdaterade och hyror ligger i nivå med övriga samhället.

- **Planberedskap näringsliv**

I Skaraborg har vi satt ett gemensamt mål om en gemensam arbetsmarknadsregion mellan Väner och Vättern. År 2030 ska vi vara 300 000 invånare och vårt område ska vara och uppfattas som attraktivt, robust och kompetensförsörjt. Ska detta lyckas måste vi alla hjälpas åt. För Hjo kommuns del är det viktigt att vi har god planberedskap för näringslivets olika behov i vårt geografiska ansvarsområde.

Förvaltningen får i uppdrag att säkerställa att:

- det finns planberedskap för industrimark för tyngre industri i första hand på det Norra industriområdet i centrala Hjo.

- det finns planberedskap för lättare industri och verksamhetslokaler på områden utmed större väg (195) och på andra byggbara områden som lämpar sig för ändamålet.

- **Planberedskap bostäder**

I Skaraborg har vi satt ett gemensamt mål om en gemensam arbetsmarknadsregion mellan Väneren och Vättern. År 2030 ska vi vara 300 000 invånare och vårt område ska vara och uppfattas som attraktivt, robust och kompetensförsörjt. Ska detta lyckas måste vi alla hjälpas åt. För Hjo kommuns del är det viktigt att vi har god planberedskap vad gäller bostäder i hela vårt geografiska ansvarsområde. Planerna ska vara utformade så att det finns möjlighet till olika upplåtelseformer och områden anpassade för storlekar på tomter - allt från större till ytor för sk. "tiny houses", byggnation med extra hänsyn till klimatpåverkan, miljö, natur och hållbart liv. Områden med olika inriktning men med stor hänsyn till Hjo och dess skala och tradition.

Förvaltningen får i uppdrag att:

- tänka brett och diversifierat under det fortsatta arbetet med att ta fram planer för bostadsbyggnation i hela kommunen.

- **Effektiviseringar**

Det ekonomiska läget kräver att vi inför höstens budgetprocess ser över vår verksamhet och förbereder oss på att hitta nya vägar och alternativa arbetssätt. Det kan innebära att vi måste göra avkall på ambitionsnivån och avstå verksamheter eller funktioner som vi gärna behållit men det kan också vara ett sätt att arbeta smartare och bättre. För att inte riskera att göra snabba, oövertänkta och därmed kortsiktiga åtgärder behöver vi genast sätta igång tankearbetet för att hitta långsiktigt hållbara alternativa lösningar på det uppdrag vi har att utföra.

Vi värnar en stabil framfart och vill i möjligaste mån undvika ryck och osäkerheter i kommunens verksamhetsplanering.

Förvaltningen får i uppdrag att:

- utreda och presentera möjligheter till förändringar och konsekvenser av dessa vid en respektive två procents effektivisering.

Utöver ovanstående specifika uppdrag ges också förvaltningen nedanstående generella uppdrag som ska präglade den dagliga verksamheten

Generella uppdrag

- **Kunskap och delaktighet**

Det kommunala uppdraget utförs av våra medarbetare dygnet runt under årets alla dagar. Det är ytterst viktigt att kloka idéer och inspel lyssnas på och förvaltas för att vi hela tiden ska kunna bli bättre och effektivare. Bättre som arbetsgivare men också bättre på att planera och utföra de kommunala uppdragen. Rätt insats vid rätt tillfälle.

För att man som medarbetare ska känna sig delaktig och få en känsla av sammanhang krävs kunskap om och ökad förståelse för kommunens förutsättningar, uppdrag, samlade resurser och ekonomiska situation. Med den insikten har man större möjlighet att bidra med alternativa arbetssätt, förbättringar och smarta, lösningar. Ska man våga prova nya lösningar måste man också vara beredd på att misslyckas ibland.

Förvaltningen får i uppdrag att fortsätta arbetet med att öka kunskapsnivån kring ekonomi, resurser och förutsättningar. Förvaltningen får också i uppdrag att säkerställa att idéer och förslag från alla nivåer tas till vara i det dagliga arbetet och att man arbetar vidare med en tillåtande miljö där man vågar prova och testa och där det också är tillåtet att misslyckas ibland.

8

Investeringsbudget och 5-årsplan
2024-2028

Investeringsbudget

Budget för investeringar i Hjo kommun beslutas med nedanstående fördelning. Medel inom respektive rubrik kan omdisponeras av förvaltningen. Förvaltningen åiterrapporterar investeringarna löpande i samband med budgetuppföljningar och i samband med delårsbokslut och årsredovisning.

Investeringsbudget och 5-årsplan 2023-2027:

Rubricering	KF-anslag 2023	Förslag till om- budget från 2022 till 2023	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Tekniskt övergripande	1 240	0	1 240	1 265	1 285	1 305	1 320
Fastigheter övergripande	2 930	4 340	7 270	3 675	3 700	2 275	2 300
Skolfastigheter	8 510	4 279	12 789	1 715	220	225	230
Barnomsorgsfastigheter	0	0	0	0	0	0	0
Kultur och fritidsfastigheter	1 960	1 012	2 972	1 765	270	275	300
Gator, vägar, infrastruktur	11 730	7 299	19 029	14 830	10 610	8 960	7 545
Exploateringsfastigheter	5 100*	3 000	8 100	500	500	500	500
Hamnen	300	0	300	0	5 000	5 000	0
Markinköp/nya händelser:	1 250	581	1 831	1 275	1 300	1 325	1 325
KS förvaltning inventarier:	1 875	1 077	2 952	1 900	1 950	2 000	2 000
Skattefinansierad verksamhet	34 895	21 588	56 483	26 925	24 835	21 865	15 520
Avgiftsfinansierad verksamhet	7 620	949	8 569	7 250	6 400	6 500	6 550
Summa investeringar	42 515	22 537	65 052	34 175	31 235	28 365	22 070

Av ovanstående 22 537 i ombudgeterade medel, var 12 507 nedlagt redan innan årets ingång, varvid nettovärdet för ombudgetering från 2022 till 2023 uppgår till 10 030.

Hjo kommun har under de senaste mandatperioderna gjort mycket investeringar till höga belopp, alltifrån Kulturhuset Pedagogien, restaurering och muddring av hamnen, Knäppans förskola till den senaste Estrid Ericsonskolan. Samtidigt står ytterligare några större investeringar inför dörren. Utveckling av Guldkroksområdet, behov av utökad antal platser inom demensvården och inom förskoleverksamheten är några av dem.

Dessa faktum tillsammans med det höga kostnadsläget och osäkra ekonomiska läget gör att investeringsbudgeten som beslutades inför 2023 ligger kvar men att inte några nya projekt lagts till i denna vårbudget för 2024. Inte heller potter för tex periodiskt fastighetsunderhåll, asfaltering, gatuarbeten, VA-investeringar eller pott för mindre inventarieköp har förlängts inför det femte budgetåret 2028.

Beslut om eventuellt tillkommande investeringar, ändring av liggande plan och eventuell förlängning av ovanstående potter kommer att tas i samband med höstprocessen.

Verksamhetsplan för skattefinansierade investeringar 2023-2027

Rubricering	KF-anslag 2023	Förslag till ombudget från 2022 till 2023	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Maskiner, transportmedel o inventarier	830		830	850	865	880	890
Inventarier i kök för kostverksamhet	410		410	415	420	425	430
Tekniskt övergripande totalt:	1 240	0	1 240	1 265	1 285	1 305	1 320
Energibesparande åtgärder	800	2 416	3 216	1 500	1 500	0	0
Reinvestering fastighetsbestånd	2 130	1 924	4 054	2 175	2 200	2 275	2 300
Fastigheter övergripande totalt:	2 930	4 340	7 270	3 675	3 700	2 275	2 300
Lekutrustning	210	279	489	215	220	225	230
Estrid Ericson skolan - tillkommande kostnader		500	500				
Skolgårdsåtgärder - Guldkroksskolan			0				
Belysning - Guldkroksskolan	800		800				
Skolgårdsåtgärder - Övriga skolor		1 000	1 000				
Guldkroksskolan gymnastiksal	7 000	2 500	9 500				
Guldkroksskolan rivning H-hus, parkering	500		500	1 500			
Gate skola - ombyggnad gymnastiksal			0				
Gate o Korsberga skola - Utegy			0				
Skolfastigheter totalt:	8 510	4 279	12 789	1 715	220	225	230
Om- och tillbyggnad Korsberga skola							
Barnomsorgsfastigheter totalt:	0	0	0	0	0	0	0
Utveckling av Guldkroksområdet - projektering	300		300				
Belysning Högaliden	400		400				
Högaliden utveckling	1 000		1 000				
Guldkroksbadet	260	12	272	265	270	275	300
Guldkroksbadet - nya solfångare				1 500			
Guldkroksbadet - bassängöverdrag		1 000	1 000				
Kultur och fritidsfastigheter totalt:	1 960	1 012	2 972	1 765	270	275	300
Asfaltering	2 800	-229	2 571	2 850	2 900	3 000	3 025
Gatuarbeten	620	423	1 043	630	640	650	660
Färdigställande expl omr asfalt mm	300		300	300	300	300	300
Gångfartsområde projektering					300		
Belysningsnät	1 500	-883	617	1 500	1 500	1 500	1 500
Belysning GC-länkar				500	500	500	
Ledningsnät dagvatten exkl. fastigheter	420	371	791	430	440	450	460
Trafiksäkerhetsåtgärder	260	-197	63	270	270	280	300
GC-väg/cykelstigar	520		520	530	540	550	560
Banvallen - Upprustning	500	1 500	2 000	1 000			
Lars i Knäpplans Väg		4 435	4 435	2 300	1 400		
Brorenoveringar Pott	260	879	1 139	270	270	280	290
Brorenoveringar Grebban						1 000	
Stadsparksvillor - målning fasad	1 200		1 200	400			
Stadsparken – Scen tillgänglighet o VA		400	400				

Stadsparken – tillgänglighetsanpassning lekplats	2 000	500	2 500	2 000			
Stadsparken skyltning				400			
Strandskoning	400		400	500	600		
Offentlig konst	200		200	200	200	200	200
Allmänna WC översyn	500		500	500	500		
Trädvårdspott	250	100	350	250	250	250	250
Gator, vägar, infrastruktur totalt	11 730	7 299	19 029	14 830	10 610	8 960	7 545
Exploatering Söder 6:1	4 100		4 100				
Exploatering Knäppan,Västra							
Exploatering Ind omr: Metallvägen		1 500	1 500				
Exploatering gator/VA	1 000	1 500	2 500	500	500	500	500
Exploatering totalt:	5 100	3 000	8 100	500	500	500	500
Hamnen - utvecklad sophantering	300		300				
Hamnen - muddring					5 000	5 000	
Hamnen totalt:	300	0	300	0	5 000	5 000	0
Markinköp/nya händelser:	1 250	581	1 831	1 275	1 300	1 325	1 325
KS förvaltning inventarier:	1 875	1 077	2 952	1 900	1 950	2 000	2 000
Skattefinansierade verksamheter	34 895	21 588	56 483	26 925	24 835	21 865	15 520

Sammanfattning av de mest väsentliga investeringsprojekten i budgeten för 2024 samt i planen för 2025–2028:

• Energibesparande åtgärder

Medel finns avsatt för rubricerat med 800 tkr under 2023 och tillsammans med förslag om ombudgetering av medel från 2022 uppgår det totala utrymmet till 3 216 för 2023, samt 1 500 tkr årligen under 2024 och 2025.

• Reinvestering fastighetsbestånd

Särskilt utrymme för reinvesteringar i fasthetsbestånd etablerades i samband med införandet av regler för s.k. komponentavskrivning 2015. Dessa medel, som tidigare fanns i driftsbudgeten, är avsedda att täcka utgifter för underhållsutgifter som inte är att klassificera som driftkostnader, såsom tex. byte av fönster, takbeläggning etc. Avsättningen har sedan indexuppräknats med ca 2 procent årligen

• Guldkroksskolan gymnastiksal

I investeringsbudgeten för 2023 finns sammanlagt 9,5 mnkr avsatt för om- och tillbyggnad av Guldkroksskolans gymnastiksal. Under särskild rubrik finns också avsatt ca 3,2 mnkr för energibesparande åtgärder varav delar kommer att tillföras Guldkroksskolans gymnastiksal. Åtgärderna syftar framför allt till tillgänglighetsanpassning, renovering av omklädningsrum och duschar, samt energibesparande åtgärder. Projektet pågår och beräknas vara klart för ianspråktagande vid höstterminen 2023

• Stadsparken tillgänglighet lekplats

I liggande investeringsbudget finns avsatt totalt 4,5 mnkr för att utveckla och tillgänglighetsanpassa lekplatsen i Stadsparken. Projektering pågår och arbetet kommer att påbörjas under hösten

- **Rivning H-huset, Guldkroksskolan, ny parkering**

Avsättning har skett med 500 tkr under 2023 samt 1 500 tkr under 2024 för att ”göra färdigt” Guldkroksskolans område i form av att riva ”H-huset” och bereda för parkering till skolans personal och besökare. Arbetet har inte påbörjats och då efterfrågan på lokalutrymme för bland annat fritidshemsverksamhet ökat har förvaltningen avvaktat med denna åtgärd. Med hänsyn till det ekonomiska läget och kommunens behov av att vara extra selektiva i investeringssprojekten föreslår förvaltningen att detta skjuts några år framåt i tiden

- **Banvallen**

Upprustning av banvallen mellan Hjo och Blikstorp pågår. I investeringsbudgeten finns avsatt 2 mnkr under 2023 samt ytterligare 1 mnkr under 2024. Arbetet pågår och beräknas avslutas under 2024.

- **Solfångare på Guldkroksbadet**

Befintliga solfångare för uppvärmning av bassängvattnet på Guldkroksbadet installerades 2011 och har fallit för åldersstreckat. Under 2024 har därför avsatts 1 500 tkr för att ersätta dessa. Projektet kommer att utföras i samarbete med Hjo Energi.

- **Belysningsnät - utbyte**

Uppgradering av gatubelysning i form av övergång till LED-lampor är i slutskedet och nu vidtar en period med utbyte av stolpar, ledningar etc. Potten fylldes på med ca 500 tkr årligen i 2023 års budget. Avsättning uppgår nu till 1 500 tkr årligen under hela planperioden.

- **Fasadmålning – Stadsparksvillor**

Avsättning har skett med 1 600 tkr fördelat på 2023 och 2024 för ommålning av villorna i Stadsparken. Detta berör i princip samtliga byggnader som ägs av kommunen såsom, Societetshuset (Experimentverkstaden), Villa Eira (Vandrarhemmet), Villa Svea (Café mm) samt Frestelsen.

- **Utveckling av Högaliden**

Avsättning har skett med 1 000 tkr under 2023 för utveckling av Högalidens friluftsområde. Projektering av detta sker i nära dialog med föreningarna som har sin verksamhet förlagd på Högaliden och ”Pump-Track” samt utegym är ett par av faciliteterna som planeras. Samtidigt pågår också anläggande av Discgolfbana i Föreningen Hjo Discgolfs regi

- **Muddring av hamnen**

Totalt 10 mnkr har avsatts preliminärt under 2025 och 2026 för muddring av återstående delar av hamnen. Belopp och mer detaljerad tidsättning kommer att ses över i kommande budgetprocesser.

- **Projektering av gångfartsområde**

Under 2025 finns avsatt 300 tkr för projektering av utveckling av gångfartsområde mellan bron över Hjoån och Stora Torget. Resultatet av utredning och projektering kommer att läggas in i budget när ett förslag finns framtaget.

- **Lars i Knäpplans Väg**

Under åren 2018–2019 fanns sammanlagt 7 mnkr avsatta för byggnation av Lars i Knäpplans Väg som ska knyta det nya exploateringsområdet Knäpplan med villatomter och förskola med Sigghusbergssområdet och Falköpingsvägen. I och med exploatering av nya tomtområdet Knäpplan Västra omdisponerades 1,9 mnkr av dessa för att täcka kostnader för VA-arbeten inom detaljplaneområdet. Ytterligare 3,7 mnkr avsattes för projektering och anläggande under 2024–2025. Tillsammans med de 5,1 mnkr ombudgeterade medlen finns då en projektbudget om 8,8 mnkr. Av dessa har en liten del tagits i anspråk då en bit av vägen byggdes i samband med Knäpplan Västras exploatering.

Investeringar avgiftsfinansierad verksamhet – budget 2024 och plan 2025–2028

Rubricering	KF-anslag 2023	Förslag ombudget från 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Avlopps- och vattenledningar	6 120	1 318	7 438	6 250	6 400	6 500	6 550
Säkerhet vattenledningar	500		500	500			
Reservkraft VA	500		500				
Utbyte till digitala VA-mätare	500	-369	131	500			
Avgiftsfinansierad verksamhet	7 620	949	8 569	7 250	6 400	6 500	6 550

För den taxefinansierade VA-verksamheten avsätts löpande 6,0 mnkr som en "pott" för reinvesteringar vatten-, avloppsledning och utbyte av serviser mm. Beloppet indexuppräknas med ca 2% årligen.

Nuvarande anslutningsavgifter för VA täcker inte investeringarna vid exploatering av nya bostadsområden. Då investeringsutgifterna också påverkar driftskostnaderna i form av ränte- och avskrivningskostnader behöver taxorna för såväl anslutnings- som förbrukningsavgifter ses över under hösten inför 2024.

Potter för löpande reinvesteringar i maskiner, inventarier, taxefinansierad verksamhet, samt gator och vägar och markinköp.

I 5-årsplanen över investeringar fram till 2027 finns medel avsatta för reinvestering i fastighetsbeståndet, maskiner, inventarier, taxefinansierad verksamhet, samt gator och GC-vägar. Dessa medel är viktiga för att upprätthålla funktion och värde på våra tillgångar. Förvaltningens förslag är att dessa potter läggs in även år 2028 i femårsplanen samt indexuppräknas med ca 2 procent

Förvaltningens förslag till nya/förändrade projekt 2024–2028

Ökat anslag till maskin- och fordonsbyten

Vår maskin- och fordonspark behöver ständigt förnyas och ersättas. Utbytesplan men befintligt budgetutrymme räcker inte till för att kunna byta ut och ersätta maskiner o fordon i erforderlig takt. En lastmaskin byttes ut under 2022 till en kostnad av 1,7 mnkr och inom ett par år måste ytterligare en bytas. Utöver dessa stora maskiner finns det ständigt behov av mindre byten och ersättningsmaskiner, inte minst ur arbetsmiljösynpunkt, ekonomi och miljömäs-

sigt för att arbeta mot Agenda 2030, Förvaltningen äskar därför om en utökning av potten från nuvarande 800 tkr till 2,0 mnkr årligen under de kommande åren, samt att medlen indexuppräknas med ca 2 procent årligen

Cykelinfrastruktur

En cykelinfrastrukturplan har tagits fram. Målet med strategin är att Hjo ska bli en bättre cykelkommun och att främja vardagscyklingen så att fler människor väljer cykeln framför bilen, framför allt vid korta vardagsresor inom tätorten. Komplettering av cykelställ på olika platser i kommunen planeras i första hand. En ny pott för detta vore önskvärt, 500 tkr årligen som komplement till GC-vägutbyggnaden. Samhällsbyggnad äskar 500 tkr årligen till en indexreglerad pott för ovanstående.

Exploateringsområden

Exploateringsprojekt som pågår eller är nära förestående utgörs i huvudsak av:

- Hjo Söder 6:1, etapp 2 (Lundby)
- Knäpplan Södra
- Siggahusen
- Grebban
- Norra industriområdet

Projekten har dock inte kommit så långt i processen att investeringskalkyler kan upprättas. Förvaltningen återkommer därför i samband med höstprocessen alternativt i samband med att detaljplan antagits.

Guldkroksområdet

Förvaltningen har låtit White Arkitektbyrå ta fram en vision över hur Guldkroks-området skulle kunna utvecklas för att tillgodose dagens och framtidens behov av faciliteter för fritidsverksamhet. Visionen tas nu vidare genom dialog alla intressenter såsom, politik, föreningsliv, näringsliv, invånare mfl och planen är att förvaltningen ska ta fram ett förslag till utformning samt tids- och kostnadsberäkningar för detta till höstprocessen

Utökad brandsäkerhet på vårdboenden

Räddningstjänst har nyligen gett Hjo kommun ett föreläggande om att förbättra brandsäkerheten på våra vårdboenden, bland annat genom att installera boendesprinkler. Eftersom Sigghusberg redan har sprinklerutrustning berör detta endast Sjöryd och Villa Rosell. Då det handlar om förhyrda lokaler kan detta finansieras på två sätt. Antingen genom att hyresvärden gör investeringen och lägger merkostnaden på hyran eller att Hjo kommun står för investeringen och tar kostnaden genom ökade ränte- och avskrivningskostnader. Förvaltningen återkommer med förslag till höstprocessen

Ny förskola

Antalet barn i förskoleålder ökar successivt och Barn och utbildning har aviserat ökat behov av barnomsorgslokaler framöver. Ett alternativ är att bygga till Skogshyddans förskola. Förvaltningen har påbörjat arbetet med detaljplan för detta och bedömningen är att en sådan tillbyggnad skulle kunna stå färdig i slutet av 2025. För att hålla investeringsutgifterna kan även behovet lösas genom att hyra lokaler för detta.

Sammanfattning av förvaltningens förslag till nya/förändrade projekt 2024–2028

Rubricering	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Ökad anslag - maskinpark	1 200	1 225	1 250	1 275	1 300
Cykelinfrastruktur	510	520	530	540	550
Exploateringar					
Guldkroksområdet					
Utökad brandsäkerhet på vårdboenden					
Ny förskola					

Som nämnts i inledningen av detta avsnitt har några beslut inte fattats om att bevilja ovanstående äskanden. Beslut fattas i höstprocessen.

9

Politikområden

Här återfinns respektive verksamhetsområdes tilldelningar enligt vårbudgetprocessen

9.1 Demokrati

Området omfattar kommunens politiska verksamhet, dvs. kommunfullmäktige, revision, valnämnd, miljö- och bygglovsnämnd samt kommundirektionen med utskott. Inom politikområdet ingår förutom arvoden m.m. till politiker även kostnader för sakkunniga biträden till revisionen, partistöd och överförmyndarverksamhet. Under kommunfullmäktige finns en beredning för utvecklingsfrågor.

Härledning av Vårbudget 2024

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	7 380
Generell ramtilldelning 3,7 %	132
Generell tilldelning PO	62
Indexuppräknings 2,8 %	58
Politiska prioriteringar	
-	
-	
Vårbudget 2024	7 632

Ramtilldelning

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräknings av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområde har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

- Revisionsarvode**

Arvodet till PwC för utförande av grundläggande granskning är indexreglerat och kostnadsökningen inför 2023 uppgick till ca 60 tkr. Ny upphandling av dessa tjänster kommer att ske inför avtalsperioden 2024-04-01 och framåt men sannolikheten att kostnaden kommer att sjunka är låg. Förvaltningen äskar därför om tillskott om 60 tkr.

- Utbildning av förtroendevalda**

I 2023 års budgetprocess avsattes 60 tkr extra för utbildning av förtroendevalda. Detta med anledning av att allmänna val hölls 2022 och att ny mandatperiod inleddes 2023. Då utbildningen genomförts och är en engångsinsats föreslår förvaltningen att dessa medel återlämnas.

9.2 Kommunledningskontoret

Kommunledningskontoret svarar för ledning, styrning, uppföljning och kontroll av den samlade verksamheten i Hjo kommun. Kommunledningen inklusive stabsfunktioner ger strategiskt stöd och service till politiken och förvaltningen, samt säkerställer att fattade beslut genomförs. Staben innefattar ekonomi, IT, upphandling, kansli, personal och kommunikation. Utöver detta finns även projekt för utveckling, internationella frågor och säkerhetsarbete.

Verksamhetsanalys och ekonomi

Av Kommunledningskontorets budgetram utgörs drygt 52 % av staben med funktionerna för ekonomi, IT, personal, kansli och kommunikation. Drygt 20 % består av KS Samverkan med bland annat Miljösamverkan Östra Skaraborg (cirka 1 mnkr) och Räddningstjänsten Östra Skaraborg (RÖS). RÖS är den största verksamheten (7,5 mnkr). Därutöver finns medlemsavgifter till bland annat Sveriges kommuner och Landsting (drygt 250 tkr) och Skaraborgs kommunalförbund (cirka 770 tkr) varav ca 340 000 kr avser medfinansiering till Skaraborgs tillväxtprogram. Här återfinns också funktionen säkerhetssamordning samt Kollektivtrafiknämnden (cirka 1,7 mnkr). Kommunledningen står för drygt 27 % av ramen. Personalkostnadernas andel av den totala ramen är 55 %.

Härledning av Vårbudget 2024

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	55 934
Generell ramtilldelning 3,7 %	817
Generell tilldelning PO	383
Indexuppräknig 2,8 %	835
Kapitaltjänst	-3
Effektivisering	-5 607
Politiska prioriteringar:	
-	-
-	-
-	-
Vårbudget 2024	52 359

Ramtilldelning

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräknig av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområde har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

- **Tjänsteköp Skövde kommun och Microsoftlicenser**

Äskande för att tillföra medel för ökade omkostnader för tjänsteköp av Skövde kommun – 100 tkr samt utökade Microsoftlicenser - 100 tkr.

- **Utökning stadshusvårdstjänst**

I syfte att upprätthålla och utveckla servicegruppens funktion vad gäller cirkulär möbelhantering, tvätt av hemvårdens kläder samt den interna postservicen så äskas för en utökning av stadshusvårdens tjänst med en halvtid. Stadshusvårdens roll är att samordna och handleda personalen i Servicegruppen. Förutom att vara ett socioekonomiskt framgångsrikt projekt så bidrar gruppens olika uppgifter till att minska kommunens utgifter och ekologiska fotavtryck. Äskar härmed 250 tkr.

- **Breddad kompetensförsörjning**

Hjo kommun står inför ett stort rekryteringsbehov de kommande åren. Samtidigt står många människor utanför arbetsmarknaden, med kompetens, kunskap och förmågor. Som arbetsgivare behöver vi tänka nytt och göra annorlunda. Genom att se över och organisera arbetsuppgifter och yrkesroller på ett annat sätt skapas möjligheter för fler att kunna utföra dem, och genom breddad rekrytering kan fler

individers kompetens och kunskap komma till nytta.

Genom att se över vem som gör vad på en arbetsplats kan fler individers kompetens och kunskap komma till nytta och vi kan på ett nytt sätt underlätta kompetensförsörjningen. Ett annat syfte är att få ner arbetslösheten bland utsatta grupper, till exempel: nyanlända, personer med funktionsnedsättning och unga utan kompletta gymnasiebetyg. rekrytering och blandad personalstyrka ger också flera vinster: minskade kostnader, ökad kvalitet och bättre arbetsmiljö. Breddad kompetensförsörjning kan också bidra till att hitta personer som är intresserade av att studera vidare till förskollärare, lärare eller till yrken inom omvårdnad.

Projektet innebär en kombination av studier via vuxenutbildning, såsom svenska för invandrare, och praktik på utvalda arbetsplatser. Under perioden är medarbetaren anställd av Hjo kommun och erhåller månadslön enligt kommunals avtal. Lönen finansieras exempelvis av bidrag från Arbetsförmedlingen och ESF-medel i det fall kommunen beviljas detta, men full täckning av lönekostnader kan inte erhållas. För detta äskas 1,2 mkr.

- **Personalförmåner**

Personalförmåner är ett viktigt redskap för att kunna vara en attraktiv arbetsgivare och behålla vår personal långsiktigt. I Hjo kommun har vi ett friskvårdsbidrag som är lågt i förhållande till övriga Skaraborg vilket kommunen har ett behov av att se över. Idag utbetalas ett friskvårdsbidrag på 1 000 kr per medarbetare och år för de medarbetare som väljer detta istället för en friskvårdstimme i veckan. Det finns ett behov av att justera friskvårdsbidraget till 1 500 kr eller 2 000 kr för att ligga i nivå med närliggande kommuner. En höjning till 1 500 kr skulle ge en merkostnad om ca 100 tkr

Hjo kommun gav i samband med julen 2022 sina anställda ett presentkort värt 300 kr, vilket ger en kostnad om ca 300 tkr. I 2023 års budget finns utrymme för endast 200 kr per anställd, vilket är mycket lågt jämfört med kommuner i vår närhet. Förvaltningen äskar därför om ett tillskott om 100 tkr för att kunna bibehålla nivån 300 kr per anställd

Totalt äskar alltså förvaltningen om 200 tkr till förstärkning av personalförmåner

- **Utökning Bemanningseenheten**

Framtida kompetensförsörjning är en stor utmaning för Hjo kommun. Vi måste satsa extra resurser för att kunna arbeta proaktivt och fånga upp våra framtida medarbetare i större utsträckning än idag. Bemanningseenhetens uppdrag utökas med ökat arbete med rekrytering av timvikarier som följd. Bemanningseenheten äskar därmed 500 tkr för ytterligare en heltidstjänst.

- **Uppdatering av webbplatser**

Kommunens officiella webbplats, hjo.se, är en plattform för service och information till våra invånare och ett skyltfönster för platsen Hjo. Hjo.se har cirka 16 000 besökare och 60 000 sidvisningar per månad (enbart extern trafik). Det är viktigt att våra invånare vill besöka hemsidan och att de kan hitta rätt information där. En tilltalande och lättillgänglig webbplats underlättar för invånarna och minskar arbetsbelastningen för anställda som annars hade behövt svara på fler frågor via telefon eller mejl. Invånare som enkelt navigerar till rätt information på hjo.se blir nöjda och behöver inte kontakta en tjänsteperson. Om invånaren behöver ringa eller mejla ska kontaktuppgifterna till rätt person vara enkla att hitta; det underlättar för både invånaren och Kontaktcenter. Webbplatsen fick sitt nuvarande utseende år 2017. Vi utvecklade då webben tillsammans med Tibro och Karlsborg. Sedan dess har mycket hänt vad gäller såväl funktioner som utseendetrender på kommunala webbplatser. Sedan hjo.se fick sitt grundutseende för sex år sedan har mindre uppdateringar gjorts kontinuerligt: vissa nya funktioner har lagts till och små förbättringar av befintliga funktioner har gjorts. Utseendet är fortfarande identiskt med 2017.

Under 2022 har kommunikationsstrategerna i Hjo, Tibro och Karlsborg tillsammans med webbyrån KnowIT arbetat fram en uppdaterad version av våra webbplatser. Karlsborg har lett arbetet och kommer att påbörja "lyftet" av sin webbplats under 2023. Därefter ska Tibro och Hjo göra samma sak. Det är viktigt att HjoTiBorg fortsätter ha en gemensam grund för våra webbplatser eftersom det sparar mycket arbetstid och ekonomiska resurser när vi kan utveckla webbplatserna tillsammans. Om Hjo skulle ha "en egen" webbplats skulle kommunikationsstrategen i Hjo ensam behöva sköta all kontakt med webbyrån i alla utvecklingsärenden, något vi nu kan dela mellan tre kommuner. Tack vare att vi har en gemensam grund för våra

webbplatser kan vi dela på kostnaderna när vi utvecklar nya funktioner.

Webbplatserna är den gemensamma grunden för det välfungerande och viktiga samarbetet mellan HjoTiBorgs kommunikationsstrateger. Idag kan vi till exempel täcka upp för varandra när det behövs, eftersom vi kan varandras plattformar lika bra som vi kan våra egna.

Den nya versionen av webbplatsen har ett mer modernt och luftigt utseende, med en avlång bild högst upp på sidan, rundare former och en tydligare navigering. Sökfunktionen får en mer central roll för att underlätta för våra besökare att navigera på sidan. Även kontaktfliken blir mer synlig på sidorna.

Webbyrån har uppskattat att arbetet med hjo.se kommer att ta 400 timmar – fördelat på 340 timmar utveckling och 32 timmar design. Det innebär en kostnad på cirka 400 x 800 kr = 320 000 kronor.

Årsbudgeten för webbplatserna (hjo.se och Eira) är 250 000 kronor, varav 190 000 utgörs av fasta kostnader. De fasta kostnaderna kommer inte att förändras i och med uppdateringen. De rörliga kostnaderna utgörs av utveckling, uppdateringar och akuta problem som behöver åtgärdas. Vi kommer inte göra någon ytterligare utveckling av webbplatserna under 2024, däremot behöver vi ha utrymme i budgeten att lösa eventuella problem som kan uppstå, dels i samband med "lyftet", dels övriga problem.

Vi räknar med att kunna göra en del av designarbetet inom 2023 års budgetram. Kommunikationsbudgeten för webbplatserna skulle därför behöva 300 000 kronor extra under år 2024.

- **Medel till kommunens lagstadgade brottsförebyggande arbete**

Landets kommuner har sedan 1 juli 2023 genom lag ålagts att arbeta brottsförebyggande på ett effektivt och kunskapsbaserat vis. I detta ligger att kommunerna ska arbeta med kartläggning, analys, insatser, uppföljning och återkoppling av sina brottsförebyggande insatser. Det samverkande ansvaret kommer att ligga på kommunerna.

Det rimliga är att kommunfullmäktige delegerar ansvaret för det brottsförebyggande arbetet enligt lagen till kom-

munstyrelsen men att denna sedan uppdrar åt förvaltningen att genomföra detta.

För att underlätta implementeringen utgår generellt statsbidrag med 21 kr per invånare för 2024 och 2025, det vill säga cirka 195 tkr per år.

Hjo kommun har sedan ett par år tillbaka inom ramen för säkerhetsstrategens uppdrag och tillsammans med andra medarbetare inom kansliet och verksamheterna påbörjat arbetet enligt lagens intentioner. Med andra ord levererar vi redan idag delar av det arbete som förväntas av oss och detta har åtminstone delvis kunnat hanterats inom ram.

Enligt lagen tillkommer bland annat ett utökat samordnande ansvar med syfte att stödja genomförandet av det brottsförebyggande arbetet samt att tydligare informera kommunens invånare om detta eller andra som kan ha behov eller intresse av informationen. Framtagandet av åtgärdsplaner eller analyser samt eventuella insatser dessa kommer att medföra kommer också innebära ett ökat behov av resurser.

Kommunledningskontoret äskar motsvarande det generella statsbidraget för att kunna ta det samordnande ansvaret för kommunens lagstadgade brottsförebyggande arbete. Det kan innebära att medel därefter förs över till verksamheter för att utifrån åtgärdsplan genomföra riktade insatser.

- **Centrala löneavtal**

Medarbetarnas löner är den största budgetposten. Bara de årliga löneökningarna är utgifter jämförbara med en mycket stor investering.

2024 löper samtliga huvudöverenskommelser om lön ut med våra fackliga förbund och SKR kommer att teckna nya centrala kollektivavtal som reglerar lön och ersättningar framåt. Med anledning av att Kommunals centrala löneavtal som löper t.o.m. mars 2024 reglerades i enlighet med märket finns anledning att förutspå att fler förbund avser att förhandla fram avtal som ligger i nivå med Kommunals avtal för 2023 samt eventuellt reglera nivåer i respektive löneavtal, d.v.s. frångå sifferlösa avtal som kommunen huvudsakligen haft i närtid.

Förvaltningen äskar inga särskilda medel för detta i nuläget men kommer att bevaka utvecklingen och återkomma inför höstprocessen.

9.3 Plan och bygg

Plan och Bygg ansvarar för tillsyn och myndighetsutövning enligt Plan- och Bygglagen samt för tillsyn av strandskydd. Området omfattar också kart- och mätverksamhet och fysisk planering. Plan och Byggheten arbetar gentemot Byggnadsnämnden och i vissa frågor mot KS.

Verksamhetsanalys och ekonomi

För 2023 uppgår politikområdets ram till 5 688 tkr fördelat på 1 280 tkr för Bygglovshandläggning, 3 122 tkr på Fysisk planering och 1 286 tkr för gemensam administration för hela politikområdet. Inom Plan och Byggs verksamheter finns ca 8 heltidstjänster.

Härledning av Vårbudget 2024

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	5 615
Generell ramtilldelning 3,7 %	138
Generell tilldelning PO	64
Indexuppräknings 2,8 %	61
Politiska prioriteringar	0
Vårbudget 2024	5 878

Ramtilldelning

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräknings av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområde har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

- **Kommunekolog/ Naturvårdskompetens**

För att leva upp till de krav som ställs på kommunens arbete med ekologisk hållbarhet och klimatanpassning ser samhällsbyggnad behov av en kommunekolog. Klimatförändringarna och deras konsekvenser är en planeringsförutsättning vi måste förhålla oss till. Varje kommun har ansvar för att arbeta med de åtgärder som relevanta utifrån kommunens riskbild och förutsättningar. Under hösten

2021 hade förvaltningen en dialog med Länsstyrelsen i Västra Götaland om vikten av att Hjo kommun kommer i gång med sitt klimatanpassningsarbete. Det finns en regional klimatanpassningsplan och utifrån denna är det meningen att Hjo kommun ska ta fram åtgärder i lokala klimatanpassningsarbetet. Den fysiska planeringen i hela ledet från översiktsplan, detaljplaner och vidare ner till bygglov behöver utformas med hänsyn till naturvärden och kunskap om klimatförändringarnas konsekvenser.

Naturvårdsfrågor kopplade till biologisk mångfald, jordbruksmark, strandskydd, artskydd och klimatutmaningar skär rakt igenom både den dagliga driften i gata/parkverksamheten och i samhällsbyggnadsprocessen när det kommer till fysisk planering, exploatering och bygglovshanteringen. I driften av våra grönområden har vi en lagstadgad skyldig att förhindra spridning och bekämpa invasiva arter. I detaljplaneprocesserna blir målkonflikterna mellan Plan- och bygglagen och Miljöbalken mer komplexa och kravet på olika typer av utredningar ökar. För kommunen handlar det om att anpassa detaljplaner och exploateringar på ett sätt som är långsiktigt hållbart och tar så stor hänsyn till naturvärden som möjligt. Att så tidigt som möjligt identifiera dessa frågor innebär kostnadsminskningar i planprocessen.

I nuläget saknar samhällsbyggnad den kompetens vi skulle behöva för att arbeta med ovanstående frågor och äskar därför medel till en tjänst som kommunekolog. Tjänsten föreslås delas mellan Teknisk service och Plan & Bygg och äskandet för Plan & Bygg uppgår till 400 tkr.

Ökade kostnader för utredningar i planprocessen

Vi lever i ett föränderligt samhälle och förutsättningarna för bostadsbyggande har försämrats dramatiskt det senaste året. Samtidigt som vi nationellt och globalt ser stora utmaningar har Skaraborg en stor tilltro inför framtiden med ett flertal etableringar och arbetstillfällen på gång i närtid. Sammanlagt räknar Skaraborgs kommunalförbund med att Skaraborg kommer att öka från 270 000 invånare till 300 000 till år 2030. De större etableringarna förväntas hamna i Mariestad, Lidköping och Skövde men även försvaret i Karlsborg och fängelset i Tidaholm har utbyggnadsplaner.

Hjo kommun äger relativt stora markområden och har en god markreserv. Kommunen har idag detaljplanerad mark för bostadstomter och är redo att sälja tomter när konjunkturen vänder och marknaden är redo för byggnation igen. Det finns även detaljplanerad mark i privat ägo och intresse för byggnation av privata entreprenörer. Samtidigt arbetar förvaltningen med att detaljplanera nya områden för bostäder och industri. I klimatförändringarnas spår har det dock blivit mycket svårare att få igenom detaljplanerna i planprocessen. Länsstyrelsen ställer högre krav och kräver fler utredningar, vilket innebär att detaljplanerna både tar längre tid och blir dyrare.

En trend är att efterfrågan på att kunna ha egen odling i trädgårdsland kommer att öka i klimatförändringarnas och de höjda levnadskostnadernas spår och Hjo kommun bör därmed kunna erbjuda olika slags boendeformer. Det innebär en utmaning att erbjuda traditionella villatomter när Länsstyrelsen ställer krav på bevarande av jordbruksmark. Kommunen behöver vara öppen för förtätning av tätorten och yteffektiva tomter för småhus och flerbostadshus vid exploatering. I digitaliseringens spår ställer även Lantmäteriet högre krav på kommunerna.

Plan- och byggavdelningen i Hjo kommun är idag en liten men effektiv enhet men vi ser att vi saknar de ekonomiska resurser som krävs för att uppfylla myndigheternas krav på utredningar kopplade till planprocessen. Under 2022 köpte Plan & Byggheten konsulthjälp för olika typer av utredningar i planarbetet för 1,2 mnkr och prognosen för 2023 visar på kostnader i samma utsträckning. Budgeten för externa utredningar är i nuläget 370 tkr.

Samhällsbyggnad äskar 700 tkr för köp av konsulthjälp i utredningar kopplade till detaljplanearbetet.

Omfördelning från Teknisk service

I 2023 års budget tilldelades Teknisk Service medel för en tjänst kopplat till mark och exploatering. 2023 anställdes en ny Plan och byggchef som arbetar halvtid med mark- och exploateringsfrågor och resterande 50 % som chef för medarbetarna på Plan & Bygg. Därför omfördelas medel motsvarande halva tjänsten, 410 tkr, från politikområde teknisk service till Plan och bygg 2024.

9.4 Barn och utbildning

Barn och utbildning är indelat i fyra verksamhetsområden: Barn och utbildning gemensamt som omfattar övergripande kostnader för verksamheten så som ledningsorganisation och facklig verksamhet. Barnomsorg omfattar förskole- dagbarnvårdar- samt fritidshemsverksamhet. Grundskola inkl. förskoleklass omfattar även kommunens grundsärskola, elevhälsa samt stödorganisation och skoladministration. Gymnasie- och vuxenutbildningen inklusive SFI – svenska för invandrare.

Verksamhetsanalys och ekonomi

Totalramen 2023 för barn och utbildning är 272 mnkr. Av dessa avser drygt hälften kostnader för personal, 30 % avser köp av verksamhet till exempel kostnader för interkommunal grund- resp. särskola samt kostnader för våra gymnasieelever. Övriga kostnader är köp av pedagogiskt material samt interna kostnader som hyra, mat och städ.

Härledning av Vårbudget 2024

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	272 492
Generell ramtilldelning 3,7 %	4 562
Generell tilldelning PO	2 137
Indexuppräknig 2,8 %	3 329
Kapitaltjänst	454
Uppräkning Gymnasieskola	1 113
Kapitaltjänst:	
Politiska prioriteringar:	
-	-
-	-
-	-
Vårbudget 2024	282 974

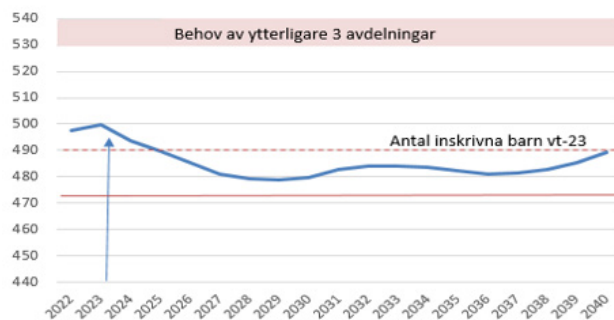
Ramtilldelning

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräknig av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområde har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

• Efterfrågeförändringar barn

Barnomsorg: Ålder 1 till 5 år (Befolkningsframskrivning 2022–2040, SCB). Den framtida befolkningens storlek och sammansättning bestäms av antaganden om den framtida utvecklingen av fruktsamhet, dödlighet och flyttningsmönster. Beräkningarna bygger på vad som observerats under de senaste nio åren och ett antagande om att den utvecklingen fortsätter. I beräkningarna tas ingen hänsyn till planerat bostadsbyggande, företagsetableringar eller andra framtida mål och förutsättningar i kommunerna).

De senaste åren har det varit fullbelagt på samtliga förskolor i kommunen och våren 2023 har förskolorna överinskrivningar med 18 barn. Totalt finns 472 platser i kommunen. I dagsläget har vi 490 barn inskrivna. SCB:s framskrivning indikerar dock en liten minskning av barnantalet framöver, vilket inte helt stämmer överens med det behov vi ser i kommunen. Då har inte hänsyn tagits till in- och utflyttning och de nyetableringar som görs på arbetsmarknaden i Skaraborg. Andersforsområdet kommer att bebyggas med sammanlagt 33 tomter och på Knäppan släpps cirka 32 tomter. Dessa områden kommer troligtvis bosättas av barnfamiljer. Verksamheten drar också slutsatsen att vårdnadshavare börjar arbeta något tidigare efter

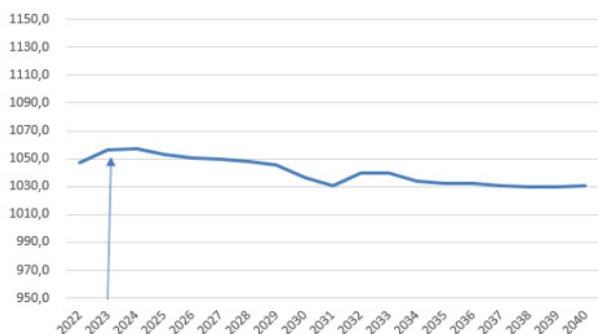
föräldradigheten nu, vilket eventuellt kan vara en följd av det ekonomiska läget i samhället med inflation.

Kommunen ska från och med 1 juli 2023 söka upp vårdnadshavare till barn mellan 3-6 år, för att upplysa om förskolans syfte och rätten till förskola. Detta för att barn ska få samma förutsättningar inför förskoleklass. Detta beslut kan komma att öka trycket inom förskolan ytterligare.

Inför 2023 beviljades Barn och utbildning 400 tkr för en tillfällig avdelning på grund av överinskrivningar. Avdelningen är belägen på Orrelyckans förskola behovet kommer att kvarstå budgetåret 2024, varpå verksamheten önskar behålla avsatta medel.

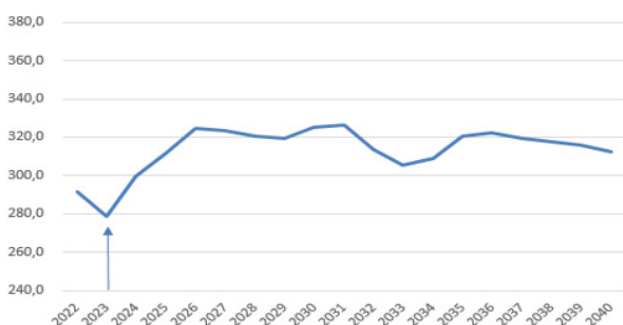
• **Efterfrågeförändringar grundskola**

Grundskola 6-15 år (Befolkningsframskrivning 2022–2040, SCB)

Enligt SCB:s befolkningsframskrivning ökar antalet elever med en till 2024, varpå verksamheten inte äskar ytterligare medel inför 2024.

• **Efterfrågeförändringar gymnasieelever**

Enligt SCB:s befolkningsframskrivning ökar antalet elever från 278 till 300, en ökning med 22 elever. Därefter ser vi en ökning fram till 2026 för att därefter stabilisera sig på en nivå runt 320. Tittar men på de reella siffrorna på elever som slutar årskurs 9 resp. avslutar sin gymnasieutbildning blir nettot i verkligheten 15 elever. För budgetåret 2024 innebär detta ökade kostnader om ca 1,8 mnkr.

Antalet elever som går på gymnasiesärskolan kommer inför budgetåret 2024 öka, vilket medför en kostnadsökning med 0,9 mnkr. Skövde kommuns prislista har räknats upp med en schablon om 3%. Prislistan kommer enligt Skövde kommun att årligen revideras och de har signalerat att de i under nästa år kommer få behov av ytterligare lokaler, vilket kommer påverka kostnaderna ytterligare. Återkommer med vidare detaljer i höstprocessen.

• **Personalförstärkning ledningsorganisation**

Ledningsorganisationen inom Barn och utbildning behöver förstärkas. Dels har verksamheten idag ytterligare en grundskola som ska bemannas med rektor, dels har omsättningen av rektorer det senaste åren varit relativt hög. En av orsakerna till omsättningen har varit att enheterna blir för omfattande både när det gäller antal medarbetare per rektor och antal barn och elever per rektor. Det finns en stark önskan från såväl medarbetare som vårdnadshavare att rektor ska vara en pedagogisk ledare och närvarande ledare, men då vi bedömer att organisationen har en alltför snäv stödorganisation sitter rektorerna idag med många administrativa uppgifter och personalfrågor tar en stor del av rektors arbetstid.

En annan orsak till rektorernas höga arbetsbelastning är deras dubbla uppdrag, det statliga och det kommunala. Regering och Riksdag bestämmer det mesta som reglerar skolan och rektor har på delegation det yttersta ansvaret för sin verksamhet i princip alla frågor som rör medarbetare och barn/ elever och måste följa de styrdokument som reglerar verksamheten. Skolchefens uppdrag är att säkerställa att rektorerna har de förutsättningar de behöver för att kunna uppfylla alla lagkrav. Med en snäv organisation finns det risk att rektorerna inte får de förutsättningar de behöver för att uppnå de nationella målen. Därför äskar vi förstärkning av ledningsorganisationen med 40% tjänst för att kunna ha en rektorstjänst på heltid, vilket motsvarar en kostnadsökning om 430 tkr. 60% av tjänsten är löst inom verksamheten.

• **Personalförstärkning administration**

Barn och utbildning har generellt en snäv administrationsorganisation. Totalt finns endast 2,9 tjänster som idag arbetar som administrativt stöd för samtliga förskolor och skolor från förskoleklass till och med åk 9. Detta har inneburit en högre arbetsbelastning för såväl administratörer som för rektorer. Administratörerna ska idag även vara stöd för ytterligare en grundskola, Estrid Ericsonskolan, vilket har påverkat arbetsbelastningen i hög grad. Förstärkning önskas om ytterligare 0,2 tjänst vilket beräknas kosta cirka 120 tkr.

• **Ny nationell digitaliseringsstrategi och digitala nationella prov**

Under 2016 presenterade Skolverket en nationell strategi för skolans digitalisering. Strategin innebär konsekvenser för vår del då den innehåller mål om tillgång till digitala verktyg. Bland annat är målet att alla elever i grundskolans årskurser 1 till 9 har tillgång till ett personligt digitalt verktyg och barn/elever i förskolan och förskoleklass har minst ett verktyg på fem barn/elever samt att huvudman ska säkerställa att eleverna i vuxenutbildning har tillgång till digitala verktyg i lämplig omfattning. Förutom inköp av digitala verktyg ställer det ökade krav på IT-infrastrukturen i våra byggnader vilket medför ökande kostnader.

Regeringen har beslutat om en nationell strategi för digitalisering. Skälen till det är att:

1. vi lever i en tid med ett stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. För att kunna verka i ett sådant samhälle behövs digital kompetens och vi behöver förbereda elever för fortsatta studier och arbetsliv.
2. öka likvärdigheten och ge alla elever samma förutsättningar.

År 2024 kommer samtliga nationella prov genomföras via en provtjänst som Skolverket tar fram och tillhandahåller. För att kunna genomföra digitala nationella prov behöver skolorna ha en digital infrastruktur på plats. Dels för att kunna ansluta till provtjänsten på ett säkert sätt, dels för att eleverna ska kunna genomföra de digitala nationella proven utan tekniska avbrott eller störningar. Provsituationen kommer att förändras i och med digitaliseringen av de nationella proven och det ställer nya krav på digital kompetens hos

såväl elever som lärare. Inledningsvis beskriver Skolverket vilken digital kompetens som lärare och elever behöver ha för att genomföra ett digitalt nationellt prov och verksamheter behöver genomgå en självskattning och utifrån den ta fram en kompetensutvecklingsplan.

Barn och utbildning har idag 2 264 tkr avsatt för IT-medel. För att kunna uppfylla skolans förslag på nationell strategi är bedömningen att det i dagsläget finns tillräckligt med budgetmedel avsatt för skolans digitalisering 2024.

• **Formella behörighetskrav speciallärare till Särskolan (fortbildning med möjlighet till medfinansiering via statsbidrag)**

Den 1 juli 2021 upphörde undantaget från kravet på lärarlegitimation för lärare som anställdes före den 1 juli 2011 och som undervisar i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller Komvux som särskild utbildning. Från och med detta datum gäller samma regler kring undervisning och betygssättning för dessa lärare som för övriga lärare inom skolväsendet. Därefter gäller enligt skollagen 2 kap §11-§16 att den som undervisar i grundsärskolan ska ha avlagt en speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning. För att behörighetskravet ska uppnås har Barn och utbildning idag två personal inom Särskolan som vidareutbildar sig via Skolverkets statsbidrag Högskolestudier i specialpedagogik.

- **10-årig grundskola (fortbildning med möjlighet till medfinansiering via statsbidrag)**

Riksdagen har gett regeringen i uppdrag lagförslag (bet. 2018/19:UbUI punkt d, rskr. 2018/19:104). att ta fram förslag på hur en tioårig grundskola kan införas. Detta genom att förskoleklassen görs om till årskurs ett. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom den regel- och kompetensmässiga struktur som grundskolan har. Även de motsvarande obligatoriska skolformerna grundårskolan, specialsolan och sameskolan ska utökas med ett år genom att förskoleklassen omvandlas till en ny första årskurs. I förskoleklassen är i dag både förskollärare och vissa lärare behöriga att undervisa. Av de drygt 10 000 personer som arbetar i förskoleklassen i Sverige är omkring 23 procent lärare, 50 procent förskollärare och 4 procent fritidspedagoger. Hälften av arbetet i förskoleklassen utförs alltså av personer med förskollärarexamen och deras värdefulla kompetens ska tas tillvara. Beroende på hur behörighetskraven för den första årskursen i den tioåriga grundskolan utformas kan förskollärare behöva viss fortbildning om de ska vara behöriga att undervisa elever i samma åldersgrupp som dagens förskoleklass. Förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag för fortbildning av förskollärare verksamma i förskoleklassen i syfte att stärka deras kompetens att kunna undervisa i de första årskurserna i grundskolan. Statsbidrag lämnas i den mån det finns tillgång till medel och för högst ett år i sänder. Barn och utbildning ska inventera behovet och se över möjlighet till studier.

- **Nya timplaner HT 2024**

Förslagen till nya timplaner ska lösa problemet med att vissa ämnen i sina kursplaner har ett mer omfattande centralt innehåll än vad som är rimligt i förhållande till undervisningstiden i ämnet och stadiet. I regeringens förslag står det bland annat att nya timplanen bör träda i kraft så snart som möjligt för att skapa bättre förutsättningar för alla elever att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Ändringar som dessa bör införas inför ett nytt läsår, och då är ett ikraftträdande möjligt tidigast inför läsåret 2024/25, dvs. den 1 juli 2024. Bland annat kommer ämnet elevens val att försvinna och SO- samt NO- ämnen att förstärkas.

9.5 Arbete och socialtjänst

Området omfattar socialtjänstens Individ- och familjeomsorg, öppenvård, arbetsmarknadsenhet samt integration- och flyktmottagning. Individ och familjeomsorgen regleras främst genom bestämmelserna i socialtjänstlagen och socialtjänstförordningen. Arbetsmarknadsenheten är kommunens organ för samordning av de arbetsmarknadspolitiska insatser som Hjo kommun ansvarar för. AME utför bland annat arbetslivsriktade rehabiliteringsinsatser för enskilda i samverkan med Försäkringskassan, Primärvården och Arbetsförmedlingen. Vidare ansvarar för tjänster som utförs i samverkan med andra kommuner t ex alkoholhandläggning och tillsyn, familjerådgivning och social jour.

Verksamhetsanalys och ekonomi

Socialtjänstens verksamhet styrs i stor omfattning av gällande konjunktursvängningar och hur samhället mår. Det finns dock en eftersläpning i när behoven blir tydliga inom socialtjänstens verksamhet, vilket kräver förmåga att planera och se förväntade resultat av förändringar. Budget är därför inte alltid i paritet med behovet.

Verksamheten har för 2023 en totalram på 92 mkr fördelat för individ och familjeomsorg, arbetsmarknadsenheten, integration och från och med 1 maj även området funktionshinder. Verksamheten är oförutsägbar och i många delar svår att påverka varför behovet kan variera över tid.

Härledning av Vårbudget 2024

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	92 046
Generell ramtilldelning 3,7 %	706
Generell tilldelning PO	330
Indexuppräknning 2,8 %	591
Kapitaltjänst	-18
Politiska prioriteringar	
-	-
Vårbudget 2024	93 655

Ramtilldelning

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräknning av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområde har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

• Statsbidrag

I samband med att riksdagen stiftar nya lagar och förordningar beslutas ofta om statsbidrag kopplade till lagstiftningen för att huvudmannen ska kunna ställa om och arbeta utifrån nya rättsregler. Allt fler statsbidrag som rör socialtjänstens område har gått från att vara riktade statsbidrag till generella. Arbete och socialtjänst önskar få ta del av de generella statsbidrag inom socialtjänstens område som utgår i samband med att regering och riksdag stiftar nya lagar och förordningar. Detta för att kunna arbeta i enighet med och nå upp till de nya lagkrav som ställs på verksamheten.

Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna

Regeringen har beslutat att skyddat boende ska regleras och bli en ny placeringsform som omfattas av tillståndsplikt och kvalitetskrav. Reformförslaget omfattar ett tiotal lagändringar och syftar till att stärka rättigheterna för våldsutsatta vuxna och barn. Förslagen stärker även barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende. Bland annat ska barn som följer en vuxen till skyddat boende få egna beslut och uppföljningar som ska handläggas separat. SKR är positiv till reglering eftersom det säkrar kvaliteten och motverkar oseriösa aktörer. Däremot anser SKR att förslaget till finansiering från staten är undermålig. Enligt SKR:s uppdaterade beräkningar kostar reformen minst 2,4 miljarder att genomföra. I regeringens utkast till lagrådsremiss föreslås att reformen endast finansieras med 325 miljoner kronor per år till kommuner. I budgetpropositionen föreslås därmed 14 kr/kommuninvånare för 2023 och 30 kr/kommuninvånare för 2024–2025 för att genomföra omställningen.

Stärkt tillgång till föräldraskapsstöd

Riksdagen har beslutat att öka det generella statsbidraget med 100 mkr för att möjliggöra för kommunerna att erbjuda en ökad tillgång till föräldraskapsstöd. Regeringen menar att för att fler barn ska gå en ljus och trygg framtid till mötes är det viktigt att satsa på föräldraskapsstöd som stärker föräldraförmågan, till exempel kunskaper om barns rättigheter, hälsa och att stärka föräldrarnas relation till varandra. Målet med satsningen är att föräldrar ska få en ökad och jämlik tillgång till stöd samt bidra till att förebygga kriminalitet bland barn och unga. Utökningen innebär 400 mkr per år i statsbidrag under 2023–2025, cirka 40 kr/kommuninvånare. MFoF, Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd, har fått i uppgift av regeringen att följa upp statsbidragets resultat och hur medlen använts i kommunerna.

Barnets bästa när LVU upphör 1 kr/kommuninvånare

I juli 2022 trädde en ny lag i kraft, Lex Lilla Hjärtat, som ska stärka principen om barnets bästa och säkerställa trygghet, säkerhet och stabilitet för barn som vårdas enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och socialtjänstlagen (LVU). I samband med ny lagstiftning förstärker riksdagen också det generella statsbidraget med 1 kr/kommuninvånare.

Sociala team

Möjligheten att inrätta så kallade sociala team ska införas i kommunerna. Enligt regeringen kan dessa team bidra till trygghet och studiero, öka närvaron för eleverna och förbättra samverkan mellan skolan och socialtjänsten. För 2023 föreslås 75 miljoner kronor och för 2024–2025 aviseras 250 miljoner kronor årligen. SKR ser positivt på ökad samverkan mellan skola och socialtjänst och inrättande av sociala team kan vara ett sätt att organisera arbetet som passar i vissa kommuner. Genom att få ta del av detta statsbidrag skulle det ges möjlighet till att delfinansiera en projektjänst som kan samordna arbetet kring tidiga och förebyggande insatser för barn och unga i riskzon.

• Ekonomiskt bistånd

Under 2022 sjönk antal hushåll som uppbar försörjningsstöd till i snitt 81 hushåll per månad (jmf med 100 för 2021 och 107 för 2020). Kostnaderna för det utbetalda försörjningsstödet var totalt under året 7,8 mkr, vilket var närmare 1 mkr lägre än året dessförinnan. Trots sviktande konjunktur är arbetslösheten fortfarande låg, även om Arbetsförmedlingen spår en ökad arbetslöshet framledes. Arbetsförmedlingens senaste prognos visar att antalet arbetslösa i Sverige kommer stiga under andra kvartalet 2023 för att kulminera i mitten på 2024 och sedan minska. Detta kommer i första hand att drabba de som inte är förankrade på arbetsmarknaden, dvs unga och nyanlända. För 2023 har riksnormen dessutom skrivits upp med hela 8,6% vilket tillsammans med ökade kostnader för el och hyra kommer att innebära en ökning av försörjningsstödet oavsett om arbetslösheten stiger eller inte.

• Budget och skuldrådgivning

Hjo kommun har under många år köpt tjänsten för budget- och skuldrådgivning av Skövde kommun. Under 2022 fattades beslut om att säga upp avtalet med Skövde för att kunna erbjuda tjänsten på hemmaplan. Antal ärenden har de senaste åren fram till 2021 legat runt 10. Under 2022 ökade dock den siffran till 18 och under hittills under 2023 har reda 9 nya ärenden inkommit. Budget- och skuldrådgivningen handläggs idag av socialsekreterarna för ekonomiskt bistånd inom ramen för deras ordinarie arbete. Det kan bli en utmaning för verksamheten framgent att handlägga dessa ärenden om ökningen fortsätter. Frågan kommer att lyftas i höstprocessen beroende på utvecklingen under året.

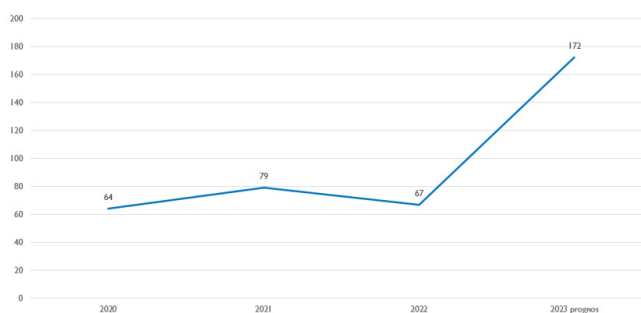
• Ökning av orosanmälningar

Arbete och socialtjänst har sedan början av 2021 sett en kraftig ökning av antal orosanmälningar gällande barn och unga. Sedan 2021 har antalet orosanmälningar mer än fördubblats. Det har också skett en förändring avseende antal öppnade utredningar där allt fler orosanmälningar leder till utredning. Att fler orosanmälningar leder till utredning vittnar om en större allvarsgrad i anmälningarna än tidigare. Socialtjänsten har maximalt 4 månader på sig att färdigställa barnavårdsutredningar. Den senaste tiden har längre utredningstid uppåt 4 månader snarare varit regel än undantag, vilket också tyder på en annan komplexitet än tidigare.

Inom området missbruk/beroende har också det skett en kraftig ökning av orosanmälningar sedan slutet av året. Det har sedan en tid tillbaka funnits en oro att missbruket framledes kommer att öka som en konsekvens av pandemin. Flera kommuner runt om i regionen flaggade redan förra året för en ökning av ärenden. Även inom detta område ser vi en annan allvarlighetsgrad i ärendena än tidigare och betydligt fler LVM-utredningar, dvs utredningar som rör tvångsomhändertagande, har öppnats och lett till fler placeringar på SiS-institution. Fler ärenden som rör bostadslöshet och missbruk har också under året handlagts. Efter en omorganisation förra året samlades all handläggning som rör missbruk/beroende, våld i nära relation och socialpsykiatri i två socialsekreterartjänster för att minska sårbarheten kring missbrukshandläggningen och öka möjligheterna att arbeta mer förebyggande med våld i nära relation. Tidigare var det enbart en handläggare som ansvarade för all utredning kring missbruk/beroende och ärenden som rörde socialpsykiatri och våld i nära relation behandlades av biståndsbedömarna. Utvecklingen är dock oroväckande och om inflöde av ärenden fortsätter på samma höga nivå under året kommer det inte finnas möjlighet att handlägga alla ärenden med befintligt tjänsteunderlag. Frågan följs upp och lyfts i höstprocessen.

Ändrade lagkrav inom området våld i nära relation ställer också andra krav på arbetssätt och ett tydligare fokus på ett våldsförebyggande arbetet. I juli 2021 kom ett nytt tillägg i socialtjänstlagen (2001:453), som innebär att socialnämnden ska verka för att våldsutövare ändrar sitt beteende. Verksamheten håller på att se över hur detta uppdrag kan införlivas inom befintlig organisation med befintliga tjänster, men i dagsläget är det en stor utmaning.

Orosanmälningar vuxen missbruk/beroende

Diagrammet ovan visar antalet orosanmälningar 2020-2022 samt en prognos för helåret 2023 om anmälningstakten fortsätter i samma takt likt årets 3 första månader.

• Placerade barn och unga och vuxna

I takt med att antalet orosanmälningar ökar kan det konstateras att fler barn och unga behövt placeras i familjehem men också på HVB. Kostnaderna för barn placerade i familjehem har ändå minskat då Arbete och socialtjänst i dag har betydligt fler egna familjehem än konsulentstödda. Dock har behovet av placeringar för vuxna med beroendeproblematik ökat. I dagsläget har Arbete och socialtjänst 6 placerade vuxna varav, 2 på SiS-institution. Så många placerade vuxna på en och samma gång har Arbete och socialtjänst inte haft tidigare och kostnaderna för vuxenplaceringar har därmed också ökat. Den totala prognosen för placering-kostnader är svår att förutspå.

• Samordning av tidiga insatser

Utvecklingen av barn i utsatthet är mycket oroande. Medarbetare från socialtjänst, förskola/skola och fritids-verksamheten beskriver att det ofta är lätt att identifiera vilka barn som visar tidiga tecken på destruktiva beteenden och därmed löper en högre risk att senare hamna i kriminalitet och utsatthet. Trots det är många överens om hur svårt det är att styra resurser mot tidiga stödsatser. Forskningen är entydig; goda uppväxt-villkor, god hälsa och möjlighet att klara skolan med godkända betyg bidrar till att minska risken för att en person ska börja begå brott. Socialstyrelsen har också sammanställt de riskfaktorer som är starkast kopplade till att barn utvecklar ett brottsligt beteende. Det handlar bland annat om svårigheter med impuls-kontroll, aggressivitet, bristande sociala färdigheter, våld i hemmet och låg socioekonomisk standard. Föräldrarnas hälsa och förmågor har också stor betydelse.

Det behövs fler tidiga och samordnade insatser till barn i riskzon. Det finns idag kunskap och goda resultat från utvecklingsarbetet med tidiga och samordnade insatser, TSI. Det handlar om att personal från skola, socialtjänsten och hälso- och sjukvården samarbetar i team med stödinsatser till barn och deras föräldrar, så att problem fångas upp innan de blir akuta. För att vända den negativa utvecklingen måste vi arbeta tillsammans och samordna våra insatser och för det behövs en samordnande funktion om vi ska klara av att lösa problemen för framtiden.

• **Nya reformer och lagkrav**

En av de största förändringarna för socialtjänsten framledes är förslaget om ny socialtjänstlag som skulle trätt i kraft 1 januari 2023. Införandet är senarelagt till 2025. Huvudförslagen i den nya lagstiftningen innebär större fokus på förebyggande arbete och sänkta trösklar till socialtjänsten. Bland annat vill man göra insatserna från socialtjänsten mer lättillgängliga och föreslår därför fler icke-behovsprövade insatser. Inom vilka områden ger man kommunen rätt att själva besluta, undantaget är placeringar i familjehem samt HVB, kontaktperson/kontaktfamilj samt försörjningsstöd. Socialtjänsten ska även, i ännu högre utsträckning, planera sina insatser för den enskilde och särskilt beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser och också systematiskt arbeta med uppföljning. Flera förslag för att stärka barnets rättigheter med stöd av Barnkonventionen ges också i slutbetänkandet. Det här är ett omställningsarbete som kommer att ta tid i anspråk från både chefer och stödfunktioner så som verksamhetsutvecklare och administrativ personal. Andra reformer och lagändringar som verksamheten också behöver ta höjd för och planera utifrån är samsjuklighetsutredningen, omställning till god och nära vård samt förändringar i lagstiftningen gällande våld i nära relation.

• **Arbetsmarknadsåtgärder**

Arbetsförmedlingen har det huvudsakliga ansvaret för arbetsmarknadspolitik. Kommunens ansvar för arbetsmarknadspolitik regleras framför allt i två lagstiftningar. Lagen om arbetslöshetsnämnd (1944:175) som anger att varje kommun ska ha en nämnd som har till uppgift att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet samt i socialtjänstlagen (2001:453). Socialtjänstlagen anger att socialnämnden ska främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Därtill får nämnden begära att den som up-

pbär försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Arbetsförmedlingen har de senaste åren reformerats till att bli en övervakande myndighet av fristående aktörer som har i uppdrag att sköta matchning mellan arbetssökande och arbetsmarknad. Arbetsförmedlingens nya arbetssätt med upphandlade aktörer är inte anpassat och lämpar sig inte för de individer med komplex problematik och funktionshinder som står långt ifrån arbetsmarknaden och samtidigt som arbetslösheten sjunker i hela landet så visar statistiken att de som står långt ifrån arbetsmarknaden kommer ännu längre ifrån.

Det finns ett stort kompetensförsörjningsbehov inom kommunens olika verksamheter samtidigt som det finns ett antal individer som står långt utanför arbetsmarknaden och uppbär försörjningsstöd. Hjo, Tibro och Skövde med Skövde som projektägare har gemensamt lämnat in en ESF-ansökan med benämningen STEGA. STEGA ska tillämpa ett nytt arbetssätt som gör arbetsplatsen till en aktiv medskapare för att stötta arbetssökandes etablering på arbetsmarknaden. Arbetsplatser som är aktuella för projektet återfinns inom skola/förskola och vård och omsorg. Projektet ska delfinansieras av respektive kommun genom s.k serviceassistentjobb som kan anställas via subventionerade anställningar som exempelvis nystartsjobb eller introduktionsjobb. Under ett år ska deltagaren varva teoretiska studier med fördjupat praktiskt lärande på arbetsplatsen. Åskande av medel för dessa anställningar kommer hanteras av kommunledningskontorets HR-avdelning.

Flyktningmottagande

Kommunalet för 2023 som avser nyanlända är fastställt till 6 individer. Den nya migrationspolitiken med minskat flyktningmottagande har inneburit en halvering av mottagandet av nyanlända. Detta innebär att verksamheten inte längre kan finansiera en heltidstjänst som integrationscoach och tjänsten kommer under våren 2023 att avvecklas. Flyktningmottagandet kommer framöver att samordnas av övriga tjänster på AME. Kommunen har också fått ett tilldelningstal gällande massflyktingar från Ukraina och beräknas under året ta emot 14 personer från Ukraina. Verksamheten har sökt och tilldelats medel från Länsstyrelsen året ut till en projektanställning som flyktningguide/flyktningssamordnare för mottagandet av ukrainska flyktingar.

9.6 Vård och omsorg

Vård och omsorg ansvarar för att tillgodose kommunens äldres och funktionsnedsattas behov av stödinsatser, omvårdnad och hälso- och sjukvård i eget och särskilt boende. Äldreomsorgen omfattar hemvård i ordinarie boende, korttidsvård, dagverksamhet, särskilt boende, kommunal hälso- och sjukvård. Verksamheten till funktionsnedsatta handlar främst om insatserna enligt LSS-lagen: personlig assistans, ledsagare, kontaktperson, korttidsvistelse, korttidsstillsyn, daglig verksamhet, boende med särskild service samt hälso- och sjukvård. Fr o m 1 maj tillhör verksamheten till funktionsnedsatta politikområdet Arbete och socialtjänst.

Verksamhetsanalys och ekonomi

Förvaltningen har under 2023 tilldelats 158 mnkr i budgetram för politikområdet Vård och omsorg. Från och med 1 maj 2023 är områden Funktionshinder överflyttat till politikområdet Arbete och socialtjänst. Verksamheten är mycket personalintensiv, 80 % av budgeterade kostnader är personalkostnader. Personaleffektivitet är därför nyckeln till ekonomisk balans för Vård och omsorg.

Härledning av Vårbudget 2024

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	157 608
Generell uppräkningsramram tilldelning 3,7%	5 054
Generell uppräkningsramram PO	2 367
Indexuppräkningsramram 2,8%	1 110
Kapitaltjänst	-83
Politiska prioriteringar:	
-	-
-	-
Vårbudget 2024	166 056

Ramtilldelning

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräkningsramram av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområde har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

• Ny arbetstidslag

EU-kommissionen har ifrågasatt om kollektivavtalet Allmänna bestämmelser (AB) är förenligt med EU:s arbetstidsdirektiv i vissa delar. Parterna har därför kommit överens om att skärpa kollektivavtalets regler avseende dygnsvila i syfte att värna individernas skydd och säkerställa att avtalet är förenligt med arbetstidsdirektivet. Ändringarna träder i kraft 1 oktober 2023. Reglerna avseende dygnsvila skärps, såväl vid planerad arbetstidsförläggning som vid oförutsedd händelse. Det tydliggörs också att en arbetstagare som har fått sin dygnsvila inskränkt har rätt till kompenserande vila och i vilken omfattning.

För Vård och Omsorg kommer detta innebära utmaningar kring schema och bemanning då flera av de sedan länge vedertagna sätten att planera bemanning på inte längre kommer att fungera. Redan nu pågår arbetet med att skapa scheman utifrån de nya förutsättningarna och dessa ska implementeras under tidig höst. Det är dock ännu för tidigt att avgöra om detta får några betydande ekonomiska eller personella effekter i verksamheterna.

• Äldreomsorgslag

För att förtydliga äldreomsorgens uppdrag och innehåll samt skapa förutsättningar för en nationellt mer likvärdigt god kvalitet föreslås att det ska införas en särskild lag om äldreomsorg som ska komplettera socialtjänstlagen. Målsättningen är att lagen ska träda i kraft under 2024 men detta är ännu inte fastsällt. I dagsläget är det ännu inte helt känt vilka effekter denna lagstiftning kommer att få på verksamheten. I höstprocessen kommer detta dock sannolikt vara tydliggjort och förvaltningen återkommer därför vid behov kring detta.

• Demensboende

Varje år insjuknar ca 20 000 personer i Sverige i någon form av demenssjukdom och en av fem individer över 80 år drabbas. Den demografiska utvecklingen innebär att andelen äldre invånare i Hjo ökar och bedömningen är därför att antalet personer med demensdiagnos därför inte kommer att minska. Istället förutspås en ökning vilket kommer att ställa större krav på demensomsorgen och hur denna är organiserad. En del i detta är ett ökat behov av platser på demensboende.

I dagsläget finns 12 personer med beslut om särskilt boende och som har ett specifikt behov av att få en plats på kommunens demensboende Sigghusberg. I väntan på en ledig plats ges omsorg i det egna hemmet via hemtjänst eller på kommunens korttidsboende.

Eftersom kön är lång redan nu bedömer förvaltningen att en lösning behöver komma på plats relativt snart. Avsikten är att ta fram olika förslag på hur detta kan lösas och återkomma med kostnader till höstprocessen.

• Bemanning natt Villa Rosell

På särskilt boende Villa Rosell finns 38 boenderum fördelat på fyra avdelningar. Bemanningen under natten är två personer vilket innebär att det är 19 boende på två avdelningar per personal. Detta är fler till antalet än kommunens övriga SÄBO och upplevs vara en otillräcklig bemanning, både ur ett patientsäkerhetsperspektiv och ur arbetsmiljöhänsyn.

Fremst bygger detta på en känsla av otrygghet. För de boendes del kan det handla om att det dröjer innan tillsyn sker. Ur ett medarbetarperspektiv så upplevs stress över att inte kunna ha koll på vad som händer i olika delar av huset.

Med tanke på de utmaningar som finns avseende kompetensförsörjningen och svårigheter att rekrytera så anser förvaltningen dock att andra alternativa lösningar måste utredas innan man utökar verksamheten med fler medarbetare. Det som kan vara aktuellt är till exempel olika tekniska lösningar, såsom digital tillsyn, för att öka trygghetskänslan och säkerställa att medarbetarna kan fokusera på rätt saker. Förvaltningen återkommer således till detta under höstprocessen.

9.7 Kultur, turism och fritid

Kultur, turism och fritidsverksamheten ansvarar för bibliotek, kulturarrangemang, kulturturism/turism, biograf, utställningsverksamhet samt övrig kulturverksamhet i kommunen, fritidsgård, fritidsanläggningar, föreningssamverkan och föreningsbidrag, simskola, utomhusbad, uthyrning av lokaler m.m.

Verksamhetsanalys och ekonomi

År 2023 uppgår politikområdets budgetram till 25 344 tkr. Cirka 50 % av budgetramen är fritidsverksamhet med fritidslokaler, utomhusbad, träningsplaner, bidrag till organisationer samt fritidsgård. 25 % av ramen är kulturverksamhet med bland annat bibliotek, kulturkvarter, utställningar, kulturnät och evenemang. Turismens del utgör drygt 8 % av den totala ramen och resterande del är gemensam administration (cirka 17 %). 51 % av de budgeterade kostnaderna består av interna kostnader för lokalhyra och köp av tjänster samt kapitaltjänst. 40 % av budgeten är personalkostnader.

Härledning av Vårbudget 2024

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	25 344
Generell ramtilldelning 3,7 %	324
Generell tilldelning PO	152
Indexuppräknings 2,8 %	316
Kapitaltjänst	57
Politiska prioriteringar	
-	-
Vårbudget 2024	26 193

Ramtilldelning

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräknings av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområdet har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

• Utökning av verksamhetsmedel

Kultur, turism och fritid har under en längre tid haft svårt att nå upp till budgeterade intäktsnivåer inom flera av verksamheterna. Konsekvensen av detta blir att motsvarande utrymme för kostnader saknas, kostnader som är nödvändiga för att bedriva fortsatt verksamhet. I takt med att Hjo växer både avseende befolkning, besökare och inom fritidsutbudet ökar också användandet av våra anläggningar och ytor för verksamhet. Detta är såklart mycket positivt men det medför i sin tur ett ökat slitage och därmed ett behov av att byta ut och/eller reparera materiel och inventarier. Inom nuvarande budgetram finns inget eller väldigt lite utrymme för detta.

Problem uppstår även när någon avslutar sin tjänst och ny personal ska rekryteras. Den som tillträder tjänsten har allt som oftast ett högre lönekrav än den som slutar. För att kunna bibehålla ställningen som attraktiv arbetsgivare och möta konkurrensen från övriga arbetsgivare måste vi möta dessa krav. Inom den snäva ram som vi har idag finns ingen täckning för dessa ökade kostnader och även enstaka nyrekryteringar får stor påverkan på vår möjlighet att hålla budget.

Kontaktcenter ser också ökade kostnader för bland annat mobiltelefoni genom att behovet av att använda mobiltelefon i arbetet ökat över tid.

Konsekvenserna av att dessa medel saknas kommer redan inför 2024 innebära att verksamheten behöver se över genomförande av besparingar för att kunna hålla budget.

Sammantaget äskar Kultur, turism och fritid därför för en utökning av verksamhetsmedel med 545 tkr.

9.8 Teknisk service

Teknisk Service omfattar fastighetsförvaltning inkl. lokalvård och verksamhetsvaktmästeri, måltidsverksamhet samt gata-, park- och hamnverksamhet. Även näringslivsenheten, exploateringsverksamheten och den taxefinansierade vatten- och avloppsverksamheten ingår i politikområdet. Fastighetsverksamheten omfattar förvaltning, administration, drift, tillsyn, vaktmästeritjänster och lokalvård i kommunens samtliga fastigheter, egna som förhyrda. Måltidsenheten lagar alla måltider till äldreomsorgen, barnomsorgen och grundskolan, samt ansvarar för tillagning och leverans av mat till matserveringen på Rödingen. Gata-, park- och hamnverksamheten omfattar drift och underhåll av gator, vägar, gång- och cykelvägar, hamn, parker och grönytor, samt drift och skötsel av vatten- och avloppsledningsnäten. I uppdraget ingår även skötsel av kommunens skog, naturreservatet Hjo-åns dalgång och byggnadsminnet Hjo stadspark.

Verksamhetsanalys och ekonomi

Teknisk service tilldelade ram år 2023 uppgår till 20 663 tkr. Merparten av detta ramanslag, ligger på verksamheten Gata/ Park och Hamn (20 007 tkr). Övriga verksamheter finansieras huvudsakligen via intern försäljning av tjänster och intern hyra avseende verksamhetslokaler. Fastighetsverksamheten har en nollbudget då verksamheten är finansierad med interna och externa intäkter. Den gemensamma administrationen, inkl. mark och exploatering, har en nettoram om -811 tkr vilka avser personalkostnader, kapitaltjänstkostnader och administration för ledningsfunktionen och näringslivsenheten inom politikområdet (2 839 tkr) samt intäkter från försäljning av villa- och industritomter (-3 650 tkr). Måltidsenheten har en ram om 1 467 tkr, varav 552 tkr avser övertagandet av Rödingens måltidsverksamhet från Vård och Omsorg. Inom Teknisk service finns ca 70 heltidstjänster fördelade på ca 80 personer vilket gör Teknisk service till det tredje mest personalintensiva politikområdet efter Vård och omsorg och Barn och utbildning.

Härledning av Vårbudget 2024

Ramtilldelning

Härledning	Belopp (tkr)
Budget 2023	21 214
Generell ramtilldelning 3,7%	481
Generell tilldelning PO	226
Indexuppräknig 2,8 %	466
Kapitaltjänst	470
Återföringar	-3 000
Politiska prioriteringar	
-	-
Vårbudget 2024	25 857

I Hjo kommuns vårbudgetprocess har ramtilldelning skett till vardera politikområde med ett generellt påslag baserat på politikområdenas budgeterade personalkostnader 2023 med 3,7 % samt generell tilldelning för högre PO kostnader, en indexuppräknig av övriga kostnader med 2,8 % samt täckning för kapitaltjänstkostnader på gjorda investeringar.

Politikområdet har inte tilldelats några medel för särskilda äskanden under vårprocessen. Nedan följer en sammanställning över områden/äskanden som lyfts från förvaltningen under vårprocessen, men beslut om eventuell tilldelning av medel hänskjuts till höstprocessen.

• Förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar

Regeringen beslutade sommaren 2020 om förändringar i förordningen av producentansvar för förpackningar. Detta är en stor reform som innebär att kommunen står inför ett omfattande förändringsarbete. Följande hållpunkter är centrala:

1. I januari 2022: Kommunerna får ansvaret för insamling av förpackningar från hushåll genom fastighetsnära insamling eller lättillgängliga samlingsplatser. Detta ansvar innebär ett förändrat arbetssätt för kommunalförbundet Avfall & Återvinning Skaraborg. I nuläget samarbetar teknisk service med kommunalförbundet i syfte att identifiera tänkbara lokaliseringar av samlingsplatser.
2. I januari 2026: Kommuner ska ordna separat insamling av förpackningar på torg och i parker samt andra populära platser där kommunen har ansvar för renhållning.
3. I januari 2027: Kommuner ska ordna separat insamling av förpackningar fastighetsnära och från verksamheter som är samlokaliserade med hushåll och som anmält att man vill ha kommunal insamling. Kommunen ska ordna insamling av förpackningar vid lättillgängliga samlingsplatser för skrymmande förpackning.

Förändringen kommer genomföras i samarbete med AÅS men den hållpunkt som får störts konsekvens för samhällsbyggnad

infaller 1 januari 2026 då vi ska samla in förpackningar på våra allmänna platser. Kommunerna kommer att få ersättning för sitt arbete av producenterna och förvaltningen återkommer med redovisning av eventuella konsekvenser inför budget 2026.

- **Lagen om skydd mot olyckor och brandsäkerhet**

Den 1 januari 2021 kom förändringar i lagen om skydd mot olyckor (LSO). Med stöd i dessa förändringar har Räddningstjänsten Östra Skaraborg, RÖS, förelagt Hjo kommun att installera heltäckande boendesprinklers i ett LSS-boende. Fastighetsavdelningen har finansierat denna åtgärd inom ram 2022.

I dagsläget finns sprinklers på Sigghusbergs äldreboende men på övriga omvårdnadsboenden för äldre och funktionsvarierade saknas detta. Under våren 2023 har RÖS förelagt Hjo kommun att installera sprinklers på samtliga omvårdnadsboenden i kommunen. Förvaltningen uppskattar den totala kostnaden till cirka 6 mnkr. Samtliga särskilda boenden finns i inhyrda lokaler och Hjo kommun som verksamhetsutövare är ansvarig för att det installeras sprinklers. Vilken part som ska bekosta installationen blir en avtalsfråga som får lösas i diskussion med respektive fastighetsägare. Förvaltningens bedömning är att fastighetsägaren bör stå kostnaden och att denna i sin tur läggs på kommunens hyreskostnad. Förvaltningen lyfter ingen äskande i nuläget men bevakar frågan i dialog med RÖS och de externa fastighetsägarna och återkommer i höstprocessen.

- **Utökat åtagande skötsel nya områden**

Under 2024 kommer Hjo kommun att få två nya bostadsområden, Knäpplan Södra och Söder 6:1. På båda dessa tillkommer gator och övrig allmän platsmark som samhällsbyggnad ska sköta och underhålla. Den årliga kostnaden för detta uppgår till 200 tkr. Samhällsbyggnad äskar 200 tkr för detta.

- **Kommunekolog/ Naturvårdskompetens**

För att leva upp till de krav som ställs på kommunens arbete med ekologisk hållbarhet och klimatanpassning ser samhällsbyggnad behov av en kommunekolog. Klimatförändringarna och deras konsekvenser är en planeringsförutsättning vi måste förhålla oss till. Varje kommun har ansvar för att arbeta med de åtgärder som relevanta utifrån kommunens riskbild och förutsättningar. Under hösten 2021 hade förvaltningen en dialog med Länsstyrelsen i Västra Götaland om vikten av att Hjo kommun kommer i gång med sitt klimatanpassningsarbete. Det finns en regional klimatanpassningsplan och utifrån denna är det meningen att Hjo kommun ska ta fram åtgärder i lokala klimatanpassningsarbetet. Den fysiska planeringen i hela ledet från översiktsplan, detaljplaner och vidare ner till bygglov behöver utformas med hänsyn till naturvärden och kunskap om klimatförändringarnas konsekvenser.

Naturvårdsfrågor kopplade till biologisk mångfald, jordbruksmark,

strandskydd, artskydd och klimattutmaningar skär rakt igenom både den dagliga driften i gata/parkverksamheten och i samhällsbyggnadsprocessen när det kommer till fysisk planering, exploatering och bygglovshandling. I driften av våra grönområden har vi en lagstadgad skyldig att förhindra spridning och bekämpa invasiva arter. I detaljplaneprocesserna blir målkonflikterna mellan Plan- och bygglagen och Miljöbalken mer komplexa och kravet på olika typer av utredningar ökar. För kommunen handlar det om att anpassa detaljplaner och exploateringar på ett sätt som är långsiktigt hållbart och tar så stor hänsyn till naturvärden som möjligt. Att så tidigt som möjligt identifiera dessa frågor innebär kostnadsminskningar i planprocessen.

I nuläget saknar samhällsbyggnad den kompetens vi skulle behöva för att arbeta med ovanstående frågor och äskar därför medel till en tjänst som kommunekolog. Tjänsten föreslås delas mellan Teknisk service och Plan & Bygg och äskandet för Teknisk service uppgår till 400 tkr.

- **Omfördelning till Plan och bygg**

I 2023 års budget tilldelades Teknisk Service medel för en tjänst kopplat till mark och exploatering. 2023 anställdes en ny Plan och byggchef som arbetar halvtid med mark- och exploateringsfrågor och resterande 50 % som chef för medarbetarna på Plan & Bygg. Därför omfördelas medel motsvarande halva tjänsten, 410 tkr, från politikområde teknisk service till Plan och bygg 2024.

9.9 Taxefinansierade Verksamheter

Vatten och avlopp

VA-verksamheten ansvarar för dricksvattenproduktion, rening av avloppsvatten samt distribution av dricksvatten i ledningsnätet inom Hjo, Korsberga, Blikstorp och Fågelås. Verksamheten är i sin helhet taxefinansierad vilket betyder att de hushåll som är anslutna finansierar verksamheter genom avgifter för vatten och avlopp. Vid utgången år 2021 hade verksamheten ca 2 450 abonnenter.

Härledning av Vårbudget 2024

Verksamheten har inget kommunbidrag utan verksamheten finansieras via taxor och avgifter. Separat budget upprättas i samband med höstprocessen.

- **Utmaningar i den nära framtiden**

Statusen på vattenverk och avloppsreningsverk är god men stora delar av vårt ledningsnät är från 60- och 70-talen. En underhållsplan utarbetades under 2021. De kommande åren kommer kostnaderna för underhåll och reinvesteringar i ledningsnät att öka. Av denna anledning avsatte kommunstyrelsen ytterligare 3 mnkr årligen för detta i investeringsplanen för 2022–2026.

- **Intäktsförändringar**

Ett eventuellt behov av att höja taxan inför 2024 kommer att hanteras i särskild ordning och beslutas av kommunfullmäktige.

Renhållning

Hjo kommun är sedan 1 januari 2000 medlem i Avfall & återvinniv Skaraborg, AÅS; som är ett kommunalförbund med ansvar för insamling och behandling av hushållsavfall samt information, regelskrivning och planering av hushållsavfallens omhändertagande. I likhet med VA-verksamheten är AÅS helt finansierat via taxor. Övriga medlemmar i AÅS är Tibro, Skövde, Karlsborg, Töreboda, Skara, Falköping, Mariestad samt Gullspång. Hjo kommun får årligen ett bidrag från AÅS på 30 kr per invånare för att finansiera återställandet av gamla deponier. Utöver detta betalar AÅS ett årligt arrende för återvinningscentralen som motsvaras av kostnader för avskrivning och ränta på anläggningen.

Härledning av Vårbudget 2024

Verksamheten har inget kommunbidrag utan verksamheten finansieras via avgifter som debiteras förbundets kunder. Separat budget upprättas av AÅS.

Efterfrågeförändringar/Behov/Åskanden

- **Sanna friluftsområde**

Utredningar kring de föreningar som hittats på området pågår. I nuläget finansieras kostnaderna med medel för Avsättning till deponier. När den pågående undersökningen är klar kan ett förslag till vidare åtgärder och kostnadsberäkning för återställandet presenteras och en eventuell finansiering utredas.

Hjo kommun, Box 97, 544 81 Hjo. Besöksadress: Torggatan 2, Hjo
Telefon: 0503-350 00, Hemsida: www.hjo.se